Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

№ 82 (16605) | 1984 оной апрелиин 8, воскресени | Сэн 3 мүнгэн.

АЖАЛДАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ ХӨӨРЭНЭ

НҮЛӨӨЛХЭ ШАДАБАРИ ХЭРЭГТЭЙ

Энэ жэлэй эхиндэ 1983 оной социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр арадай ажахын түрүүшүүлые республикын Хүндэлэлэй самбарта оруулха тушаа шиидхэбэри абтаа һэн.

Апрелиин 6-да республикын Министрнүүдэй Соведэй заседаниин залда тэдэнэй үлзэгэлэлгэ үнгэргэгдэбэ. Тэндэ хүндэтэ иимэ эрхэдэ хүртэлсэһэн локомотив-вагон заһабарилгын заводой шэрэм шудхалгын цехэй бригадые хүтэлбэрилэгшэ коммунист Андрей Борисович Инкижинов байлсаа. Мүнөө энэ нүхэртэ үгэ нэбдэнэ.

* * *

...бригадын гэшүүд цехэй эгээн ... болохо шудхагшад ... юм. Юуб гэхэдэ, би- ... хүдэлмэри дүүргэдэг ... болон хүдэлмэришэд ... Тиихэдэ мана- ... һайнтайгаар хүдэлһэнэй ... [illegible] ...

...лмэрээ бригадынгаа бүхы ...шадамараар эмхидхэн, тор- ...ыбуулха гэжэ оролдодог ...юм. Шудхалгын хүдэлмэри ... ажал хэдэн хубиһаа бү- ...рдүүлэн хайлуулха түмэрөө ... хэжэ, тэрэнэйнгээ халуу- ... нэгэ жэгдэ байлгаха ... түмэрые туулган мэтэ ...рынь хайлуулдагбди. Һүү- ...аар дамжаад хобоо соогуур ... түргэн урдаһан, гал дү- ...лһон шэнгэн түмэрөө хэ- ...нһаар эюулдэгбди. Эсэсэй ...ндэ, шудхаһан бүтээлээ хэб ...олжо сэбэрлэхэ, үлүү бу- ...жэгдэлхэ хэрэг болоно. Тии- ... янзын хүдэлмэри хэдэг ...коллективэй гэшүүдтэ ехэ ...гээд хэлэлтэй. Энэл ушар ... хэрэгүүдэй урагшатай, яба- ...тула 1982 оной эхиндэ ма- ...шудхагшадай комплексно бри- ...байгуулагдаа һэн. Тиигэжэ ту- ...лективэй гэшүүн бүхэн гансал ...тагдаһан хүдэлмэри бэелүүл- ... Мүнөө хүдэлмэришэд олон ...хэдэг боложо, сүг хүдэлдэг ...хүдэлмэри дүүргэжэ шада- ...рин иимэ бригадануудай эм- ...урда тээ хэн нэгэнэй ажал- ...һаань, олоной хэрэг хохидо- ...гүй болодог бэлэй. Мүнөө ...нда 7 хүн тоологдоно. Тэдэ- ...дээрэ дурдагдаһан дүрбэн ...орнин гурбыень хэжэ шада- ...ажалда хайлуулха хэрэг угаа ... талань юм. Ушарынь, тэ- ...эрэ хайлаһые, шанартаа хүрэ- ...өөһэдынгөө дүршэл шада- ...барилдэ түшэглэн тухайлдаг ...а шахуу жэлэй туршада хү- ... тула би гансаараа энэ хү- ...бригада соогоо хэдэг хүм. Һүү- ...ол хахад шудхагшаар хүдэл-

жэ байһан М. В. Протасов хайлуулгын ажалай зарим нюусануудые шадамараар шудалажа байнхай. Тиимэһээ тэрэнэйдэ тус хүдэлмэриин онһые тайлбарилжа, дүршэлөө дамжуулха үүргэтэй. Михаил Васильевич тухай эндэ тогтоһой гээд һанагдана. Юуб гэхэдэ, энэ нүхэрнай ажалдаашье, хүн зондоошье сүг хүдэлэнгүйгөөр ходо жэшээ харуулжа ябадаг юм. М. В. Протасов түрүүн манай цехэй хэбшэдэй бригадада хүдэлдэг һэн. Тэдэ һааяар лэ манай коллективтэ ажаллажа эхилһэн юм, хүн бүхэндэ хүндэтэй болоһон. Ушарынь хадаа ажалай һайн хэрэг хүдэлмэришэн ... [illegible] ... Хэлэһэн үгэ бодото хэрэгтэй ... Тиимэһээ тэрэ коммунист Протасов бригадынгаа ажал хэрэгтэ нүлөөлхы ехэ үүргэ гүйсэдхэнэ бшуу. Үшөө эндэ иимэ нэгэ баримта дээрэ тогтолой. Һаяхан цехэй хүтэлбэри Михаил Васильевичые ондоо халаанда хүдэлдэг шудхагшадай бригадые хүтэлбэрилэгшөөр томилхо гэһэн дурадхал оруулһан байна. Теэд манай халаанайхид бэрхэ хүдэлмэришэдэйнгөө нэгые хуушан газартань үлөөжэ шадаа.

Манай бригадада үшөө нэгэ эдэбхитэй коммунист бии. Тэрэ хадаа А. Б. Данчинов болоно. Алексей Баймович мүн баһа партиин гэшүүнэй үндэр нэрые наринаар сахижа ябахые оролдодог байна.

Мүнөө табияа шахажа ябаһан Владимир Сынгеевич Молонов манда ажалладаг. Тэрэ бригадымнай эгээн аха наһатай хүн. Бүхы наһаараа шахуу эндэ хүдэлнэ. Дүршэл шадабаряар түгэс, оролдосотой хүдэлмэришэнэй үгэ хүндэтэй. Бидэнтэй сүг комсомолой гэшүүд Б. Тыхеев, А. Тогтохоев гэгшэд ажалладаг. Тэдэнэр мүн лэ бригадынгаа хамтын үрэ дүндэ горитой хубитаяа оруулдаг гээшэ.

Бидэнэй дүрбэмнай шудхагшын эгээн дээдэ —4-дэхи разрядтай. Хэд бэ гэбэл, М. В. Протасов, А. Тогтохоев, Б. Тыхеев, А. Инкижинов гэгшэд болоно.

Бидэнэр 1982 оной эсэсһээ хүн бүхэнэй хамтын үрэ дүн туйлаха ябадалда хабаадаһанай зэргээр салин хүлһөө хубааха гуримаар хүдэлнэбди. Бригададамнай совет бии. Тэрэнэй гэшүүд хэнэй ямараар хүдэлһые тодорхойлдог, нэн түрүүн ажалай журам хазагайруулагшадай салин доошолуулдаг гээшэ. Мүнөө иимэ гуримаар хүдэлжэ эхилһэнэймнай зарим тэды үрэ дүн харагдадаг болоо.

Манай бригадын гэшүүд иигэжэл хүдэлөөд байхадаа, халаанай (ахалагша мастернай Н. С. Балсанов) коллективэй урда табигдаһан зорилгонуудые сүм дүүргэхэ ушарта нүлөөлжэ шадана. Тиихэдэ бригадын ажал хэрэгүүдтэ партиин гэшүүд горитой хубитаяа оруулжа шадана гэжэ онсололтой.

А. ИНКИЖИНОВ,
ЛВРЗ-гэй шэрэм шудхагшадай бригадир.

Кабанскын шубуунай фабрикын Колесовско отделениин малшад һайнаар ажаллажа байна. Иван Иннокентьевич Нечкинэй хүтэлбэрилдэг мал шахан таргалуулдаг бригадынхид шахамалнуудайнгаа толгой бүхэнэй дундаа зэргын шэгнүүрые үдэртөө 900 — 1000 грамм хүрэтэр нэмээнэ. Тус бригадын гэшүүдэй нёдондо жэлдэ гүрэндэ тушааһан эбэртэ бодо малай дунда зэргын шэгнүүр 370 килограммда хүрөө һэн. Март һарын һүүлшын үдэрнүүдтэ 150 толгой шахамалнуудые тушааха, кварталайнгаа түсэбые уридшалан дүүргэһэн алдартай. Эндэ малшад А. Суханов, М. Корытов, В. Перевалов гэгшэд

МАЛ АЖАЛ — онсо түхэлэ һалбари

АМЖАЛТА ТУЙЛАНА

үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлнэ.

Мүн энэ отделениин һүүни фермын коллективүүд ажал хэрэгтээ урагшатай. Эндэ Евгения Петровна Перевозникова, Галина Андрияновна Горбова, Валентина Георгиевна Перевозникова, Татьяна Владимировна Тараканова, Татьяна Петровна Перевозникова гэгшэд үнеэгэйнгээ жэлэй үнеэн бүринөө гурбан мянга гаран килограмм һү һааһан байна. Мүнөөшье жэлдэ сагаан эдеэ гүрэндэ тушааха кварталай түсэбые уридшалан дүүргэһэн байха юм.

Б. СОТНИЧ,
хүдөө бэшэгшэ.

ТОДОРХОЙ ТОБШОЛОЛ ХЭХЭЭР

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй нэгэдэхи квартал түгэсэбэ. Тиин жэлэй эхинһээ хойшо үнгэрһэн гурбан һарын туршада республикымнай ажахынууд зарим тэды амжалта туйлаа. Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин суглуулжа согсолһон тоо, мэдээнүүдые зэргэсүүлэн харахада, байгша оной апрелиин эхинэй байдалаар районуудай колхоз, совхозууд һү гүрэндэ тушааха түсэбөө 105 процент, үндэгэ суглуулан худалдаха даабаряа 104 процент бэелүүлһэн байна. Тиихэдэ энэ хугасаа соо мяха бэлэдхэлэй пунктда тушааха түсэб дүүргэгдэбэгүй гэхэ гү, али 76 процентдэ хүргэгдөө.

Үүсэлэгдэхэ малаа намарһаа эхилжэ шэмэ, шанартай тэжээлээр шахажа таргалуулһан Баунтын, Зэдын, Захааминай, Хэжэнгын, Ахын, Хойто-Байгалай, Түнхэнэй районуудай ажахынууд энэ жэлэй нэгэдэхи кварталда мяха гүрэндэ тушааха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэв. Тиин гэһээ Хурамхаанай, Хяагтын районууд даабаряа хахадлаашьегүй. Мүн Баргажанай, Кабанскын районуудай ажахынууд гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө оройдоол 58—59 процентдэ хүргэнхэй. Юрэнхы дээрэнь абажа харабал, республикымнай районууд нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 141 тонно мяха гүрэндэ дутуу тушаагаад байнхай.

Продукциин шанар һайжаруулха эрилтын улам шангаар табигдаад байһан мүнөө үедэ тарган мал тушааха гээшэ ажахы бүхэнэй гол зорилго болоно. Шэгнүүрээ хүсэһэн мал гүрэндэ худалдахадаа колхоз, совхозууд горитойхон нэмэлтэ түлбэридэшье хүртэнэ. Үнгэрһэн гурбан һарын туршада Кабанскын, Прибайкалиин, Улаан-Үдын, Хоринин районуудай ажахынууд бэлэдхэлэй пунктда тус бүрэз 350—375 килограмм шэгнүүртэй үхэрнүүдые асаржа тушаагаа. Тиихэдэ Загарайн, Хяагтын, Улаан-Үдын районой колхоз, совхозууд тус бүрэз 100—110 килограмм шэгнүүртэй гахайнуудые мяханай комбинадта оруулаа. Байгша оной үнгэрһэн квартал соо Улаан-Үдын районой ажахынууд тус бүрэз 30 килограмм шэгнүүртэй 762 хони гүрэндэ тушаагаа. Харин Захааминай районой совхозуудай худалдаһан хонид бэеэр томо, тарганшье байгаа гэхэ гү, али тус бүрэз 59 килограмм шэгнүүртэй байба.

Үүсэлэгдэхэ малаа һайнаар шахажа таргалуулха хүдэлмэрэз хинан шалгажа, элирүүлэгдэһэн дутагдалыень дары усадхадаг ажахынуудта үбһэ тэжээлынь аша үрэтэйгөөр гаргашалагдана. Тусгаар түхеэрэгдэжэ дулаалагдаһан байра соо малаа шахаһан Улаан-Үдын районой ажахынууд үнгэрһэн гурбан һарын туршада 1688 үхэрнүүдээ тус бүринь 374 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаагаа. Тиихэдэ Хяагтын районой гахайшад аяар 1814 гахай тус бүринь 100 килограмм шэгнүүртэйгээр мяханай комбинадта эльгээбэ. Иигээд ерэхэдээ малаа, гахайнуудаа шадажа шахагшад үлүү тэжээл гаргашалангүй шэгнүүрыень ехээр нэмээжэ, хүсэд таргалуулна гээшэ. Тиин гэһээ үүсэлэгдэхэ малаа һайнаар эдеэлүүлэншьегүй бэлэдхэлэй пунктда тушаажа, горитойхон гарза хохидолдо ородог ажахы, районууд бии байһаар. Жэшээлбэл, Баргажанай, Захааминай, Хурамхаанай, Хяагтын районуудай ажахынууд шэгнүүрээ хүсөөгүй үхэрнүүдые гүрэндэ олоор худалдаһан байна.

Энэ үе соо бага шэгнүүртэй гахайнуудые тушааһан районууд баһал бии. Тусхайлбал, Сэлэнгын районой ажахынууд оройдоол 137 гахай тус бүринь 51 килограмм шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушаагаа. Мүн Бэшүүрэй районой колхоз, совхозууд 1339 гахай туд бүрэз 71 килограмм шэгнүүртэйгээр бэлэдхэлэй пунктда эльгээжэ, горитойхон ехэ мяха нэмэжэ абангүй хиидэ алдаба. Хэрбээ дурсагдагша район гахай бүхэнөө 100 килограмм шэгнүүртэйгээр худалдаа һаа, хэды ехэ олзо абаха бэлэйб.

Бэеэр бага, туранхай хони тушааха ушар дабтагдаһаар. Энэ жэлэй нэгэдэхи кварталда Сэлэнгын, Хоринин, Хяагтын, Загарайн, Зэдын районууд шэгнүүрээ хүсөөгүй хонидые тушаагаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Тиихэдэ Бэшүүрэй районой ажахынууд туранхай хонидые мяханай комбинадта эльгээгээ гэхэ гү, али тус бүрэз оройдоол 17 килограмм шэгнүүртэй 59 хони тушааһан байха юм.

Хэрбээ нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, республикымнай районууд байгша оной нэгэдэхи кварталда бүхыдөө 30234 тонно һү гүрэндэ тушаагаа гэхэ гү, али 1547 тонно продукци ехээр худалдаа. Энэ хугасаа соо үнеэдэй һү шэмэ хаа-хаанагүй дээшэлүүлэгдээ. Ушарынь гэхэдэ, байгша оной үбэлжэлгын үедэ ажахынуудай һаалиин фермэнүүдэй, һүнэй комплекснуудай үнеэд шэмэтэ тэжээлээр урдынхиһаа һайнаар хангагданхай юм. Гэбэшье Яруунын, Кабанскын, Сэлэнгын, Баргажанай, Хойто-Байгалай районуудай колхоз, совхозуудта үнеэдэй һү шэмэ эрид дээшэлүүлэгдэнэгүй гэхэ гү, али кварталайнгаа түсэбые дүүргэжэ бираагүй. Энэ гээгдэлһээ гарахын тула дурсагдагша районуудай ажахынууд зунай һаранууд та һү ехээр һаахын тулада эртээнһээ бэлдэхэ зэргэтэй. Тодорхойлбол, малдаа тэжээлыень шанаржуулан буйлуулха хүдэлмэрэз зуһаландаашье үргэлжэлүүлхэ болоно.

Урда мэтэ республикымнай шубуушад яһала амжалтатай. Нёдондоной энэ үеынхиһөө олон үндэгэн суглуулагдажа тушаагдаа. Үнгэрһэн гурбан һарын туршада шубуунай олонхи фабриканууд түсэбөө үлүүлэн дүүргэв. Гансал Сотниковой шубуунай фабрикын коллектив даабаряа бэелүүлжэ бирангүй, 92 процентдэ хүргөө юм.

Мүнөө хоёрдохи кварталай түсэб дүүргэхэ тэмсэл хаа-хаанагүй үргэнөөр дэлгэржэ, ниитын адууһа малай үбэлжэлгэ шиидхэхы хаһадаа оробо. Эгээл мүнөө үедэ республикымнай ажахынуудай һаалишад, үхэршэд, тугалшад, хонишод, хурьгашад болон гахайшад, шубуушад гээгдэлһээ гарахын тулада продукци ехээр үйлэдбэрилэн гүрэндэ тушаахаһаа гадна, абтаһан тугал, хурьгадаа, поршоонхонуудаа гарза хоролтодо оруулангүй түлжүүлжэ, ногоон дээрэ гаргахаар оролдонод. Хабарай хагсуу хүйтэн, харалган үдэрнүүдтэ үнеэдэй һү шэмые, һүрэг үхэрнүүдэйнгөө, хонидойнгоо хүшэ тамирые доошолуулангүй, зуһаландаа нүүжэ гараха гээшэ мүнөөдэрэй шухала зорилго мүн. Эдэ үдэрнүүдтэ һайн шанартай продукци ехээр үйлэдбэрилжэ тушаахаһаа гадна, малайнгаа үбэлжэлгые амжалтатайгаар түгэсхэхэ гээшэ ажахынуудай коллективүүдэй шухала зорилго байһан зандаа гэхэ гү, али үнгэрһэн кварталай дүнгүүдһээ тобшолол хэжэ, гээгдэлһээ гарахаар зохихо хэмжээнүүдые хараалхаар болонхой.

СЕМИНАР-ҺУРАЛСАЛ

Улаан-Үдын ... парторгани... секретарьнарай семинар-һурал... ...партийна хү... ...шадань һай... ...ар парторгани... ...зорилгонууд ту... ...ЦК-гай июо... ...) болон фев... ...4 он) Плену... ...шэбэринүүдтэй ...үзэл сурталай, ...хүмүүжүүлгын ...урам ба гурим ...рэгые һайжа- ...партийна ор- ...зорилгонууд» ...лын органуу- ...риин шухала ...тэдэнэй ажал ...йна хүтэлбэ- ...эл болотор ...ходо барилга хэхэ хараа түсэбүүд», «Империализмын үзэл сурталай һүйдхэл ба совет хүнүүдые политическэ талаар һэримжэтэй байхаар хүмүүжүүлгын зорилгонууд тухай», «Ороной бэеэ хамгаалалгые бэхижүүлгын болон ажалшадай патриотическа хүмүүжүүлгэ» гэһэн элидхэлнүүд анхаралтайгаар шагнагдаһан байна.

Семинарта хабаадагшад түрүүшын үдэр 6 секцинүүдтэ хубааралаад, хотын предприяти, эмхи зургаануудта ошожо, һуралсалаа үргэлжэлүүлээ, тэдэнэй ажал хэрэгтэй танилсаа. Тус секцинүүдэй хүдэлмэрине КПСС-эй горкомой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд хүтэлбэрилөө. Жэшээлхэдэ, промышленна предприятинуудай партийна организацинуудай секретарьнарай секци хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводто үнгэргэгдэбэ. Партиин Улаан-Үдын горкомой секретарь П. А. Чукреев тэрэнэй хүдэлмэрине ударидаба. — Тус предприятиин директор А. А. Модогоев, заводой парткомой секретарь Н. Н. Молчанова, прибор бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй парткомой секретариин орлогшо С. В. Соляник, гадар трикотаж хубсаһа нэхэлгын фабрикын парткомой секретарь П. А. Соколов болон бусад үгэ хэлээ.

Хоёр үдэрэй туршада парторганизацинуудай секретарьнарай урда партиин горкомой райкомуудай, ВЛКСМ-эй горкомой секретарьнар, министерствэнүүдэй, албан зургаануудай, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, парторганизацинуудай секретарьнар элидхэлнүүдые уншаһан, үгэ хэлэһэн байна.

Семинарай түгэсхэлдэ КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь В. С. Тимашов хоёр үдэрэй хүдэлмэриин дүн согсолжо, үгэ хэлэбэ.

Манай корр.

...РНАЛИСТНУУД ЗҮБШЭБЭ

...Журналист- ...эй ээлжээтэ ...бэ. Партиин ...(1983 он), ...(1984 он) Плену- ...шэбэринүүдые, ... Генераль- ...нүхэр К. У. ...гэнүүд соохи ...шабаринуудта үн- ..., радио бо- ...ээн аша үүргые дээшэлүүлхэ талаар журналистнуудай зорилгонууд гэһэн асуудалаар элидхэлнүүдые «Буряад үнэн» газетын редактор Р. Б. Гармаев, Радио болон телевидениин талаар республикын гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ А. С. Серебряков, Хяагтын районой газетын редактор Н. И. Исаев гэгшэд хээ.

Элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ 8 хүн хабаадаа, тэрэ тоодо, «Буряадай залуушуул» газетын редактор А. Д. Сотников, районуудай газетэнүүдэй редакторнууд В.Б. Будажапов (Загарай), В. П. Ерохин (Бэшүүр), олон хэһэгээр хэблэгдэн гарадаг «Импульс» газетын редактор Т. И. Чиковинская, КПСС-эй обкомой хэблэлэй секторые даагша Ц. Б. Цырендоржиев болон бусад болоно.

Пленумэй түгэсхэлдэ журналистнуудай холбооной правлениин түрүүлэгшэ, «Правда Бурятии» газетын редактор И. В. Казанцев тобшолол хээ.

Пленум зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар зохихо тогтоол баталан абаа.

Ц. ДУГАРОВ,
журналистнуудай холбооной правлениин харюусалгата секретарь.

СОЦИАЛИС УЯЛГА ДҮҮРГЭГДЭЭ

Үглөөгүүр эртэ, хонидой байра соо шууяатай. Хонишод хонидоо эдеэлүүлнэ, хурьгадаа эхэдэнь табижа хүхүүлнэ, булта сүлөө забһаргүй хүдэлнэ. Юрэдөө мүнөө хонишодой эгээл харюусалгатай —абаһан түлөө гээлтэ хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ хаһа.

Энэмнай Мухар-Шэбэрэй районой «Знамя Ленина» колхозой 1-дэхи отделениин ахалагша хонишон Санжиев Бимбын отара гээшэ. Тэрээнтэй хамта басаганиинь Намжилма Санжиева, ажалшадай депутадуудай районно Соведэй депутат, Хошуун-Үзүүрэй дунда һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр дүрбэдэхи жэлээ амжалтатайгаар хүдэлнэ. Санжиевай бригада даажа байһан эхэ хонидһоо 540 хурьга абажа, социалис уялгаяа дүүргэбэ.

Мүн энэл отделениин, Булаг гэжэ газарта үбэлжэдэг ахалагша хонишод Дамби Иванов, Василий Нагмитов гэгшэд тус тустаа 550 хурьга гээлтэ хоролтогүй абажа, социалис уялгаяа бэелүүлээ.

Зунай зулгэ ногоон дээрэ хони, хурьгадай тэнжэн бэлшэхэ саг үшөө ұдышье һаа, хонишод туйлаһан амжалтаяа арьбадхан зоригтойгоор хүдэлжэ байнхай.

Д. ЦЫДЕНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ЭСЭГЭ ОРОНОЙ ЛИТЕРАТУРЫН ОМОГОРХОЛ

Н. В. Гоголиин түрэһөөр 175 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай үдэшэ

Николай Васильевич Гоголиин уран зохёолой хүсэн түгэс ажал ябуулга хэтэдээ мүнхэ юм. Гүнзэгы удхатай, уран хурса, гайхамшагта зохёолнуудые бэшэжэ, тэрэ Эсэгэ оронойнгоо литературые алдаршуулһан, дэлхэйн соёл болбосоролдо сэгнэшэгүй хубитаяа оруулһан байна. Уран зохёолшо арад түмэнэй барагдашагүй хүсэ шадалые айхабтар гүнзэгыгөөр, холын хараа бодолтойгоор элирхэйлэн харуулһан, Россиин агууехэ ерээдүйе уридшалан заажа үгэһэн байгаа.

Үнгэрһэн үе саг Гоголиин алдар сууе бууруулаагүй. Тэрэнэй түрэһөөр 175 жэл үнгэрөө, гэбэшье Эхэ орондоо дуратай гайхамшаг уран зохёолшын номууд манайшье үе сагта хүнүүдтэ урма зоригой, гүнзэгы ухаан бодолой шэргэшэгүй булаг мэтээр үзэгдэжэ байдаг. Апрелиин 6-да Москвада, Союзуудай байшангай Колонно зал соо болоһон баярай үдэшэ ородой агууехэ уран зохёолшые бүхы арад зоной дурлажа, тэрэнэй дурасхаалые ёһолон хүндэлжэ байлгын гэршэ жэшээ болобо.

Нүхэд В. И. Воротников, П. Н. Демичев, М. В. Зимянин, КПСС-эй ЦК-гай таһагуудые даагшанар Б. И. Стукалин, В. Ф. Шауро, мүн Украинын ССР-эй делегаци, бусад союзна республиканууд уран зохёолой олониитын түлөөлэгшэд, эрдэмэй, соёлой ажал ябуулагшад, Москвагай предприятинуудай ажалшад энэ үдэшэдэ хабаадалсаа.

СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин секретарь С. Михалков «Гоголь тухай үгэ» хэлэбэ.

— Гоголь гэһэн богонихон нэрэ хүсэн түгэлдэрөөр ба согтой хүхюунээр, уянгата һайханаар ба арюудхахы шэнжэтэйгээр, эртын хабарай аадар шэнгеэр соностоно,— гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.— Пушкинай алдар солоор бадаржа байха үедэ уран зохёолдо ерэбшье, бодото искусствын энэ уран бэлигтэнтэй хамта тэрэ ородой реализмые тон онсо, үзэгдөө дуулдаагүй шэнэ удхаар, шэнэ түхэл шэнжээр баяжуулһан байгаа. Тэрэнэй зохёолнууд XIX зуун жэлэй манай литературада шэнэ шэглэл— шүүмжэлхы реализмын ойлгосо баталаа һэн.

Гоголь ородой искусствые ажабайдалтай нягта холбоотой болгоһон байгаа. Эгээл эндэ тэрэ уран зохёолшын оюун бэлиг тобойсо харагдаа һэн.

Энэ гайхамшагта уран зохёолшо үзэл сурталай ба уран һайханай айхабтар ехэ оаялиг бидэнэртэ үлөөнхэй. Залиршагүй гүнзэгы удхатай «Ревизорые» бэшэхэдээ, үе сагайнгаа ажабайдалай дутуу дунданууудые эрид шууд шүүмжэлһэн байгаа бшуу. Энэ зохёол хаанта засагай ёһо гуримуудые хайра гамгүйгөөр шүүмжэлээ һэн.

«Мертвые души» гэһэн зохёолынь тэрэнэй сатирическэ оюун ухаан бодолой эгээл дээдэ шатань болоо һэн. Гайхалтай юумэниинь гэхэдэ, энэ зохёолоо автырай поэмэ гэжэ нэрлэһэниинь тон зүбшье ха. Гансал Гоголь иимэ элдэб янзын уран зохёолой жанрнуудые нэгэдүүлэн зохилдуулжа, бодото байдалые үнэн зүбөөр харуулжа шадаха байгаа бшуу.

Эдэ баялигуудайнь дунда Тарас Бульбын образоор харуулһан дайшалхы эбдэршэгүй бата хани нүхэсэл ороно. Эсэгэ оронойнгоо соёлой олохон ажал ябуулагшадтай, нэн түрүүн Пушкинтай тэрэ нимэл хани нүхэсэлөөр холбоотой байгаа.

Гоголиин бэшэһэн зохёолнууд гансал тэрэнэй уг залгамжалагшадта, нэн түрүүн Салтыков-Щедриндэ бэшэ, харин ородой литературын революционно - демократическа бүхы шэглэлдэ үндэһэ һуури табиһан байгаа. Белинскиин ба Герценэй, Чернышевскиин ба Добролюбовой үзэл бодолой, ниитын ба уран зохёолой программын бүрилдэн бии бололгодо Гоголиин зохёохы ажал ябуулга ехээр туһалһан байгаа.

Уран зохёолой бүхэли үе саг «Гоголиин үе саг» гэжэ нэрлэгдэхэ байна гээд Чернышевский агууехэ уран зохёолшын наһа бараһанай һүүлээр уданшьегүй мэдүүлээ бэлэй.

Ороной уран зохёолой түлөөлэгшэд — М. Алексеев, Г. Бердников, Г. Боровик, Р. Шедрин (Москва), П. Загребельный (Киев), А. Чепуров (Ленинград), С. Азимов (Ташкент) энэ үдэшэ дээрэ үгэ хэлэхэдээ, агууехэ уран зохёолшын ажал ябуулгын айхабтар ехэ удха шанартай байһан тухай хэлэбэ.

Удаань искусствын уран бэлигтэнэй концерт болобо. (ТАСС).

ҺАЙНДЭРТЭ ЗОРЮУЛАГДАНА

Дайсанай агаараар добтолгоһоо ороноо хамгаалгын сэрэгүүдэй үдэртэ зорюулагдажа, ниислэл хотын ажалшадай түлөөлэгшэдэй, гарнизоной сэрэгшэдэй баярай суглаан апрелиин 6-да Москвада болобо.

КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагша И. Ф. Дмитриев, СССР-эй министрнүүд О. Д. Бакланов, Э. К. Первышин, П. С. Плешаков, Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй флодой Главна политическэ управлениин начальник Армиин Генерал А. А. Епишев, сэрэгэй начальнигууд, партийна, совет ба ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд президиумдэ һуугаа.

Агаараар добтолгоһоо ороноо хамгаалгын сэрэгүүдэй ахамад командалагша —СССР-эй оборонын министрэй орлогшо авиациин маршал А. И. Колдунов суглаан дээрэ үгэ хэлэбэ. (ТАСС).

ЭДИРШҮҮЛЭЙ БҮХЭДЭЛХЭЙН ХУРАЛДААН

1985 оной зун Москвада болохо залуушуул ба студентнэрэй бүхэдэлхэйн XII фестивальда бэлэдхэл оронноймнай комсомолой организацинуудта эхилбэ. ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. М. Мишинэй толгойлдог совет бэлэдхэлэй комитедэй апрелиин 6-да ниислэл хотодо болоһон түрүүшын заседани дээрэ энээн тухай хэлсэгдэбэ.

Фестивалиие үнгэргэлгэ уласхоорондын оршом соо манай ороной нэрэ хүндые бэхижүүлхэ, милитаризмда, империализмда эсэргүүгээр залуушуулай тэмсэлые эдэбхижүүлхэ, эб найрамдал хангахын, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө тэмсэлдэ хүбүүд, басагадай дүүргэдэг үүргые дээшэлүүлгэдэ нүлөөлхэ байна гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдээ.

Бүхэдэлхэйн фестивальда бэлэдхэл бүхы совет залуушуулай хэрэг болохо, Соведүүдэй ороной хүбүүд, басагадай ажалай ба политическэ эдэбхиие дээшэлүүлхэ уялгатай гэжэ үгэ хэлэгшэд онсолон зааһан байна. (ТАСС).

ХАНИ ХАРИЛСААНАЙ ЗАМААР

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). Леонид Кизим, Владимир Соловьев, Олег Атьков, Юрий Малышев, Геннадий Стрекалов болон Индиин эрхэтэн Ракеш Шарма гэгшэдһээ бүридэһэн уласхоорондын экипаж «Салют-7» — «Союз Т-10» — «Союз Т-11» гэжэ замбуулинай комплекс дээрэ апрелиин 6-да хоёрдохи үдэрөө хүдэлбэ.

Энэ үдэрэй программын ёһоор медицинскэ ба геофизическэ шэнжэлгэнүүд, хамтын ажал ябуулга тухай кино болон фото-буулгабаринууд, телевизионно репортаж хэгдэхээр хараалагдаһан байгаа.

«Вектор», «Баллиста-3» гэжэ туршалгын программын үндэһөөр бэелүүлэгдэһэн медицинскэ шэнжэлгэнүүдэй үедэ космонавтнуудай зүрхэ-һудалай сохисо, зүрхэнэй биоэлектрическэ эдэбхи шэнжэлэгдэбэ.

Хүнэй бэеын, хүл, гарай шүрбэһэ балсанда дэгдэн хөөрэлгын ямараар нүлөөлдэг байһые саашадань шэнжэлхын, һэргылэмжын хэрэгсэлнүүдые нарижуулан һайжаруулхын тула космонавт-шэнжэлэгшэ Ракеш Шарма йогой ёһо гуримаар упражненинүүдые үдэр бүри хэнэ. Энэ туршалгын үедэ «Миокомп», «Бриз» гэжэ бүридхэлдэ абадаг аппаратурын туһаламжаар шүрбэһэ балсанай хүдэлэлгын ба электрическэ эдэбхиие үе үе болоод лэ шалгажа байха юм.

«Терра» гэжэ туршалгын программын үндэһөөр түрүүшын геофизическэ шэнжэлгэнүүд хэгдэбэ. Замбуулинай дайда соогуур ниидэлгын замай Индиин газар дээгүүр гарахадань, саг зуураар ошоһон экспедициин экипаж Никобарска ба Лаккадивска аралнуудые, Индостанай хахад арал дээрэхи дүхэригые, Гималайн һүмбэр уулануудай саһан ба мүльһэн дуулгануудые адаглан хараһан, фото-зурагуудыень буулгажа абаһан байгаа.

Замбуулинай комплексын түхеэрэлгэнүүд, научна аппаратура һайнаар хүдэлнэ.

Космонавтнуудай бэенүүд һайн, уласхоорондын экипаж үгэсэ ойлголсожо, эбтэй эетэйгээр ажаллана.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ХЭЛСЭГДЭҺЭН ХЭРЭГЭЭР ХАРЮУЛАГДАХА

МАНАИ городуудай, районуудай ажалша коллективүүдтэ hара бүхэнэй четвергдэ ниитэ полит-үдэр үнгэргэлгэ заншалан хэрэг юм. Энэ политическэ удхатай хэмжээ ябуулгада республикын хэдэн мянган ажалшад хабаадана.

Партийна, совет, профсоюзай болон комсомолой хүдэлмэрилэгшэд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд энэ үдэр бригада болон таһагуудта, цех болон малай ферменүүдтэ, hуралсалай группанууд, хүн зоной ажаhуудаг газарнуудта ошожо, үгэ хэлэжэ, хөөрэлдөөн үнгэргэнэ. Тэдэнэр суглаарнуудта манай партиин дотоодын болон гадаадын политикын гол шухала асуудалнууд тухай мэдээсэжэ, хүдэр ажалша коллективүүдэй шиидхэжэ байгаа зорилгонууд тухай хөөрэлдөөн үүсхэдэг, ажалшадай асуудалнуудта харюусадаг байна. Тиихэтэй хамта суглаанай хүнүүдэй дурадхалнуудые, хэлэһэн шүүмжэлэлнүүдые, хэлсэгдэһэн хэрэгүүдые бэелүүлхэ талаар зохихо хэмжээнүүдые абаха хэрэг эмхидхэгдэнэ.

Партиина ба Совет гүрэнэй дотоодын болон гадаадын политикые, уласхоорондын байдалые үргэн олониитэдэ тайлбарилан мэдээсэхэ, арадай ажахын түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ тэмсэлдэ ажалша коллективүүдые элсүүлхэ, элидхэлшэдтэ оролһон асуудалнуудые, дурадхал болон ажаглалтануудые шэнжэлэн, ниитын hанал бодолые, коллектив гү, али микрорайон доторхи моральна амисхалые тодорхойлон мэдэжэ абаха гэһэн хоорондоо нягта холбоотой гурбан шухала асуудалнууд энэ полит-үдэрэй гол зорилгонь болоно.

Тиигэжэ полит-үдэр бүхэн хадаа ажалшадые ажалай шэнэ амжалта туйлаха хэрэгтэ элсүүлхэ, партийна болон ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй олониитэтэй бэелүүлдэг холбооe улам бэхижүүлхэ, үзэл сурталай эдэбхитэдэй ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулхадань туhаламжа үзүүлхэ найдамтай түшэг тулгуури боложо шадаа гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Иимэ үдэрые үнгэргэхэ дүй дүршэл жэлhээ жэлдэ нарижуулагдана. Байгша оной түрүүшын квартал соо манай республика дотор болоhон ниитэ полит-үдэрнүүд эмхитэйгээр, бэлэдхэл hайнтайгаар үнгэрhөн байна. Энэ үдэр хөөрэлдэхэ темэнүүд бодомжотойгоор зохёогдоhон байжа, ороной ажабайдалдахи шухала асуудалнууд зүбшэгдөө hэн. СССР-эй Верховно Соведэй hунгалтада бэлэдхэлтэй дашарамдуулан, январь ба февраль hарануудта үнгэргэгдэhэн полит-үдэрнүүд hунгалтада хабаатай асуудалнуудта зорюулагдаа гээшэ. Ажалша коллективүүдтэ, hунгагшадай клубуудта, агитпунктнуудта олон зоной хабаадалгатай уулзалганууд болоо. Хүнүүдтэй хөөрэлдэхэ үедэ тодорhон хэдэн зуун асуудалнууд шиидхэгдэhэн байха юм. Энэ хэмжээ ябуулга хадаа ороной гүрэн түрын дээдын органой hунгалтые ажалшадай ниитэ-политическэ ба ажалай ехэ эдэбхиин оршон байдалда угтаха шухала арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоhон байна бшуу.

Март hарын полит-үдэртэ хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гай февралиин ээлжээтэ Пленумэй материалнуудтай танилсаа hэн. Тэрэ үдэр КПСС-эй обкомой болон райкомуудай, эхин парторганизацинуудай, парткомуудай 1036 элидхэлшэд үгэ хэлэбэ. Эдэ уулзалгануудта 52 мянган гаран хүн хабаадаа. КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленум ба Куйбышевскэ hунгуулиин округой hунгагшадтай уулзалга дээрэ нүхэр К. У. Черненкын хэлэhэн үгэнүүд соо тодорхойлогдоhон заабари болон тобшололнуудые, манай партиин дотоодын болон уласхоорондын политикын хараа шэглэлые республикын ажалшад дэмжэжэ байhанаа элирхэйлэн мэдүүлhэн байна.

Энэ жэлдэ үнгэргэгдэhэн гурбан полит-үдэртэ 164 мянган хүн хабаадаба. Республикын ажалшадай, хүн зоной дунда үнгэргэгдэдэг иимэ хэмжээ ябуулгын угаа хүндэтэй байhые, партийна, совет болон ажахын органуудай эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри гэршэлжэ болоно. Социалис демократиин улам үргэдэжэ байhые харуулhан аша туhатай политическэ хүдэлмэри мүн гэжэ онсолмоор. Ниитэ полит-үдэр үнгэргэлгэдэ партиин Центральна Комитедэй ехэ анхарал хандуулдаг ушарай удха шанар эндэл тодоор элирнэ бшуу. КПСС-эй обкомой бюро элидхэлшэдые баталhан гээшэ. Партиин обкомой секретарьнар тэдэндэ hара бүхэндэ заабари үгэдэг, графигай ёhoop республикын предприяти болон районуудта ошохо хэрэг хангадаг гээшэ. Республиканска газетэнүүдтэ полит-үдэртэ зорюулагдаhан плакат-хуудаhан толилогдоно, хүдөө нютагуудта гаргашадта туhаламжа болгон, партиин обкомой лекторнүүдэй бүлэг методическа заабари зохёодог юм. Обкомой элидхэлшэдтэ табигдаhан асуудалнууд гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэжэ, хэмжээ абахыень уялгалhан заабари министерствэ болон албан зургаануудта ябуулагдадаг. Дүүргэлтын хойноhоо шанга хиналта табигданхай.

Тиихэдэ партиин райкомууд эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулна. Полит-үдэр үнгэргэхэ түсэб саг соогоо табигдадаг. Райкомой элидхэлшэдэй хаана ошожо, хөөрэлдөө үнгэргэхэ болзор тодорхойлогдоно. Эдэ бүгэдэ тухай уридшалан районой газетэдэ толилогдодог. Тэрэшэлэн элидхэлшэдтэ заабари үгтэнэ, ямар коллективтэ элидхэл хэхэ ёhотой байhаниинь заагдана, тэдэнэр шухала методическа, мэдээсэлэй материалнуудаар хангагдана.

Ниитэ полит-үдэр үнгэргэхэ хэрэг Хойто-Байгалай, Мухар-Шэбэрэй, Баргажанай болон бусад хэдэн районуудта hайнаар эмхидхэгдэнэ. Энэ талаар яhала дүй дүршэлтэй болонхой гэжэ жэлэхэ шухала. Энэл үдэр олон районой хүтэлбэрилэгшэд хүн зонтой уулзана, асуудал ба харюугай үдэшэ үнгэргэнэ, ажалшадай хүдэлдэг, ажаhуудаг газарта хубиингаа хэрэгэй асуудалаар ерэгшэдые хүлеэн абажа, хөөрэлдэнэ, хэрэгынь бүтээхые оролдоно. Партиин райкомой секретарь гү, али бюрогой гэшүүн хүтэлбэрилэгшэдтэ түргэн шууд мэдээсэл дамжуулдаг бүлэг байгуулhан ушар аша туhаяа харуулна. Иимэ бүлэг элдэб албан зургаануудай таба-зургаан түлөөлэгшэдhөө бүридүүлэгдэнэ. Иимэ бүлэг ямар нэгэн ажахыда гү, али предприятида ошоходоо, тэдэнэр үйлэдбэриин участок бүхэндэ шахуу хубааран ябаха аргатай болоно. Удаань бүлэгэй гэшүүд ажахын партийна организациин секретарьта гү, али хүтэлбэрилэгшэдэ сугларжа, хараhан үзэhэн тухайгаа дуулгадаг, хүнүүдhээ ороhон асуудалаар ямар хэмжээ абаха ёhотой байhые тодорхойлдог дүршэлтэй. Иимэ бүлэгтэ хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, хуули ёhо сахидаг болон бусад албан зургаануудай түлөөлэгшэдые оруулхада зохисотой гэжэ тоологдоно.

Эхин организацинуудай олон парткомууд полит-үдэр үнгэргэлгэдэ саг үргэлжын анхарал хандуулдаг байна. Жэшээнь, прибор бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй партком өөрынгөө элидхэлшэдэй үгэ хэлэхэ жэлэй түсэб баталанхай. Нэгэдэлэй ахамад инженер В. Л. Орляков, генеральна директорэй орлогшо В. Д. Смагин болон бусад хүтэлбэрилэгшэд ажалшадтай уулзалгада, элдэб асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Март hарада болоhон полит-үдэртэ хабаадагшад элидхэлшэдтэ 38 асуудалтайгаар хандаба. Тэдэнэр булта парткомой заседани дээрэ харагдаад, зохихо хэмжээнүүд абтажа байна. Нэгэдэлэй олон хэhэг газетэдэ полит-үдэр үнгэргэлгэтэй хабаатай материалнууд ходо толилогдоно.

Авиационно, локомотив-вагон заhабарилгын заводуудай, нарин сэмбын комбинадай, Сэлэнгын ЦКК-гай парткомууд, бусад хэдэн парторганизацинууд баян дүй дүршэлтэй болонхой.

Гэхэ зуура хүн зоной дунда иимэ дүршэлтэй хүдэлмэри үргэлжэ дээрээ hайнаар ябуулагдана, энээндэ хабаатай хамаг асуудалнууд гүйсэд шиидхэгдэнхэй гэhэн тобшолол хэхэнь эртэ байна. Түбхын түрүүндэ республиканска, районно шатануудай зарим тушаалтад, предприяти, ажахы, цех болон участогуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд элдэб эсын шалтагаан дурдаад, полит-үдэр үнгэргэлгын хэмжээ ябуулгануудта хабаадалсахагүй аргаяа бэдэрдэг байха юм.

Гэхэтэй хамта, пленум дээрэ хэлэхэ элидхэлээ бэшэжэ байhан, ямар нэгэн зүблөө үнгэргэhэн гү, али ондоо асуудал шиидхэхэ хэрэгэй гараhан ушарhаа боложо, райкомой секретарь полит-үдэр үнгэргэлгэдэ хабаадажа шадаагүй гэhэн мэдээсэл партиин обкомдо оролхоёо ядадаггүй. Райсоведүүдэй гүйсэдкомой зарим түрүүлэгшэнэр, тэдэнэй орлогшонор имагтал энэ үдэр ехэ сүлөөгүй байhан янза үзүүлжэ, хүнүүдтэй уулзаха, тэдэнэй хандаhан хэрэгтэ туhалха сагаа олодоггүй байна. Предприятинуудай, колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд тэдэниие даган дууряажа, баhал ондоо тээшээ тэгүүлдэг шуу.

Иимэ ушарнууд илангаяа Сэлэнгын, Советскэ, Хэжэнгын болон бусад хэдэн районуудта үзэгдэдэг байна. Зарим районуудта ажалшадhаа ороhон асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэг хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ, ёhoop согсологдоногүй. Хэн нэгэ инструкторта даалгахадань, тэрэнь дүүргэлтэ хангажа шададаггүй. Тэрээнhээ уламжалан хүнүүд тэрэл табиhан асуудалаараа дээдын органуудта хандаха баатай болодог гээшэ. Тиигэжэ полит-үдэрэй удха шанарые, үгэеэ үгэhэн хүтэлбэрилэгшэдэй нэрэ хүндые буурулна гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Ушар иимэhээ райкомой элидхэлшэд полит-үдэрэй болоhоной hүүлээр дахинаа ажалшадтай уулзажа, хэрэгэй хэр дүүрэжэ байhые тодорхойлхо, тиихэдэ шухала шухала асуудалнуудые инструкторнууд бэшэ, харин районой дээгүүр тушаалтадай шиидхэдэг байбал, юумэн урагшатайгаар бүтэхэ hэн гэжэ тобшологдоно.

Методическа заабаринуудые, тоо болон бусад мэдээсэлэй материалнуудые ниитэлэн бэлдэхэ, тэдэниие олон хэhэгээр хэблэхэ хэрэгтэ орёо байдал ушардаг юм. Иимэ хүдэлмэридэ райгүйсэдкомуудай таhагуудые, районно газетэнүүдэй редакцинуудые, типографиие хабаадуулбал, боломоор арга олдохо зэргэтэй. Районой газетэ хадаа полит-үдэр тухай үргэнөөр мэдээсэхэ, тэрэниие үнгэргэлгын түсэбые саг соонь тунхаглажа байха, хүтэлбэрилэгшэдэй ажалшадтай уулзалга тухай, асуудалнуудые шиидхэлгын ябаса тухай тодорхойгоор хөөрэжэ байха ёhотой.

Партиин зарим райкомууд полит-үдэр үнгэргэлгые гансал элидхэл хэлгээр дүүргэжэрхидэг байна. Харин тиихэдэ ажалша коллективүүдэй партийна организаци болон хүтэлбэри энэ хэрэгэй хажуу таладань үлэшэдэг юм. Полит-үдэр үнгэргэлгэдэ КПСС-эй обкомой элидхэлшэдhээ эхилээд, парткомой секретарьнууд хүрэтэр, министрнүүдhээ эхилээд, цехэй начальнигууд болон совхозой отделениие эрхилэгшэд хүрэтэр хабаадаха уялгатай бшуу.

Энэ үдэр «Знание» бүлгэмэй лекторнууд үгэ хэлэхэ ёhотой гээшэ гү, али үгы гү? гэhэн асуудал табигдана. Тэдэнэр эрхэ бэшэ хабаадалсаха зэргэтэй. Лекци уншаглэ, юристнүүд, багшанар, врачнар хүнүүдэй ажаhуудаг газараар ябажа, заабари үгэг, хөөрэлдөө эмхидхэглэ. Энэ үдэр уран hайханай самодеятельностиин коллективүүд концерт табяа хадаа хэмжээ ябуулгые бүри шэмэглэхэ байна бшуу. Гэбэшье полит-үдэрэй гол удхын үндэhэ hууринь хадаа ажалшадтай хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгын ленинскэ ёhо заншал болохо ёhотой байhаниинь элитэ.

Ниитэ полит-үдэр үнгэргэлгэ областной партийна организациин ажал ябуулгын шухала хубинь болонхой. Тэрэниие үнгэргэлгын хэмжээе улам дээшэлүүлхэ, дүй дүршэлөө баяжуулха, дутуу дунлануудаа усадхаха гээшэ партийна комитет бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг мүн.

В. ПОМУЛЕВ,
КПСС-эй обкомой лектор.

БАУНТЫН РАЙО[НДО]

ЭЭЛЖЭЭТЭ СЕМИН[АР]

Семинарай хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой марксизм-ленинизмын үдэшын университедэй директор Л. И. Коллескер хабаадажа, «КПСС-эй ЦК-гай февралиин (1984 он) Пленум партиин мүнөө үеын дотоодын ба гадаадын политика тухай», «КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленум болон мүнөө үеын үзэл сурталай тэмсэл» гэhэн темээр элидхэлнүүдые уншаба.

Семинарай нээгдэхэ үдэр

Таксимо посёлогой соёлой «Корчагинец» гэжэ байшанда Муяын голдо оршодог тосхон hууринуудай партийно-үзэл сурталай эдэбхитэдэй ээлжээтэ семинар үнгэрбэ. Партиин ЦК-гай июниин, декабриин (1983 он), февралиин (1984 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, ажахын, үзэл сурталай хүдэлмэриие эрхилхэ тухай удха түгэлдэр хөөрэлдөөн эндэ болобо.

Пленарна заседани дээрэнь КПСС-эй райкомой секретарь В. П. Сысоев, эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэриин таhагые даагша Б. Б. Сунграпов, Арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ А. В. Тиунов гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Секционно хэшээл дээрэ партнабинедые даагша С. Р. Колодина, партиин райкомой тоо бүридхэлгын таhагые даагша О. А. Попова. ВЛКСМ-эй райкомой таhагые даагша Р. Васильев, партиин райкомой инструктор Ю. Э. Николаев, арадай хиналтын комитедэй инструктор Г. Г. Прохоров гэгшэд элидхэлнүүдые хэбэ.

ЖАРАН ЖЭЛЭЭ ТЭМДЭГЛЭХЭНЬ

КПСС-эй Баунтын райком районойнгоо байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойе 1984 оной сентябриин 9-дэ тэмдэглэхэ тухай тогтоол абаба.

Баярта ойдо бэлдэлгэ бүхы район дотор дэлгэржэ эхилбэ. Энэ үдэрые угтуулан партийна организацинууд, ажахын зургаанууд, ажалша коллективүүд, ниитын эмхинүүд бүхы хүсэлэл оролдолгонуудаа байгша оной, бүхы табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые бэелүүлгэдэ элсүүлхэ зэргэтэй. Тосхон hууринуудта социально-соёлой объектнүүдые барилгаар, болбосон түхэлтэй болголгоор хэмжээнүүд хараалагданхай. Саашадаа район дотор ябуулагдаха ниитэ-политическэ, соёл-гэгээрэлэй бү-

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

ЖЭШЭЭ ХАРУУЛ[НА]

Улаан-Үдын шэлэй заводой хүдэлмэришэд предприятиингаа байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн баярые амжалтануудтайгаар угтахын тула хүсэл оролдолгоёо гаргаж хүдэлжэ байнхай. Жэшээлхэдэ, шэл үйлэдбэрилдэг цехэй түрүүшүүл хэдэн үүсхэлнүүдые гаргаhан алдартай.

Энэ жэлэй эхиндэ тус цехтэ «Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые заводой байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн баяр—1985 оной сентябриин 27 болотор дүүргэхэ» гэhэн үүсхэл мүндэлөө. Шэл отологшод А. Б. Будаева, А. А. Степанов, Е. А. Балдаева, Н. П. Перфильев, Л. Н. Гончикова болон бусад хэдэн түрүү хүдэлмэришэд иимэ уряатай ажалай урилдаанда эхи табяа. Энэ үүсхэлыень шэл отолдог олон хүдэлмэришэд дэмжэhэн байна. Тиин hүүлэй мэдээгээр 14 хүдэлмэришэн табан жэлэй тоосоогоор шэл отолхо хубиингаа даабаринуудые холо үлүүлэн дүүргэжэ ябанхай. Жэшээнь, партиин гэшүүн Аграфена Бурхиновна Булаева мүнөө 1984 оной ноябриин түсэбөөр хүдэлнэ. Тиихэдэ КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар орохо тухай мэдүүлгэ бэшэhэн. Эндэ олон жэлдэ хүдэлжэ байhан эрхим шэл отологшодой нэгэн—Вячеслав Анатольевич Нестеров табан жэлэй туршада 6 жэлэй даабари сүм дүүргэхэ гэhэн зорилго урдаа табяад ажаллажа байнхай. Энэ нүхэрнай үгэдөө хүрэхэ гээд лаб найдамаар. Юуб гэхэдэ, түрүү хүдэлмэришэн мүнөө 1985 оной март hарын тоосоогоор хүдэлнэ.

Тиихэдэ шэл отологшод коммунист Д. П. Цыренжапова, Д. Ц. Хабитуева гэгшэд «Табан жэлэй туршада миллион дүрбэлжэн метр сонхын шэл зүhэхэ» гэhэн үүсхэл бадаргаад, түсэбтэ даабаринуудаа холо үлүүлэн хүдэлжэ байнхай.

Мүн шэл хайлуулдаг түхеэрэлгэнүүдтэ хүдэлэгшэдэй бригадые хүтэлбэрилэгшэ Владимир Яковлевич Мисник «Даажа байhан машинааараа жэлэй туршада миллион дүрбэлжэн метр шэл үйлэдбэрилхэ» гэhэн мүры-

Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын заводой булад хайлуулгын цех. Эндэ дүршэл шадабари ехэтэй, эрэлхэг зоригтой хорёод хүдэлмэришэд хүдэлдэг юм. Тэдэнэр байгша оной нэгэдэхи кварталда 3620 тонно булад хайлуулха түсэбөө үлүүлэн дүүргэhэн алдартай.

Манай фото-корреспондент С. Балдуевай буулгаhан зураг дээрэ эршэтэ ажалаараа алдаршаhан 5-дахи разрядай булад хайлуулагша Павел Иванович Судомойкиниие өөрынгөө туhалагша Александр Кобылкинтай байхыень харанат.

ХҮДӨӨ АЖАХЫДА — ХАМТЫН ПОДРЯАД

ҺАЙН ЮУМЫН ҺАБАГША УТА

ИИГЭЭД удахагүй колхозой хабтагай үргэн таряалан дээгүүр хүсэтэ трактор, машинанууд үдэр hүнигүй хүнхинэлдэжэ, хабарай тарилгын халуун хүдэлмэри эхилхэнь. Тиимэhээ мүнөө эндэхи таряашад, механизаторнуудай ерэхээ байгаа хабарай тарилгые яажа хаhа саг соонь, богони болзорто, hайнаар үнгэргэхэб, хайшан гээл hаа үндэр баян ургаса абаха үндэhэ hуури табихаб гэжэ бүхы hанаа сэдьхэлээ, хүсэл оролдолгоёо хандуулжа байhаниинь ойлгосотой.

Эгээл эдэ үдэрнүүдтэ Никольскын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой мастерской соо hүүлшын трактор, машинануудай бэлэн болгогдожо байhан газарта орожо харахада, хээрэ наг шэбхэ зөөжэ гү, али үрэhэ хүрэнгын орооhо дахин дахин сэбэрлэжэ байhан механизаторнуудтай уулзахадашье эдэ бүгэдэ яhала мэдэгдэнэ.

Тэрэ үдэр бидэ ажахын ахамад агроном М. Н. Третьяковтой, тракторно-таряан ажалай бригадын бригадирнар Н. Х. Валиулин, Л. В. Шамарич гэгшэдтэй, мүн бусадшье хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдтэй хөөрэлдэхэдөө, колхоздо энэ жэлэй хабарай тарилгые ямар гуримаар үнгэргэхэ ажалай эмхидхэлэй ямар шэнэ онол арга, түрүү технологи хэрэглэхээ байhан тухайнь hонирхообди.

— Хэнэйшье мэдэhээр таряашад шэнэ жэлэй түсэб хараалха шэнэ ургасын үндэhэ hуури табихадаа нэн түрүүн үнгэрhэн жэлнүүдэй дүй дүршэл, амжалта туйлалтаhаа баhа алдуу дутагдалнуудhаашье тобшолол хэжэ, hургаал абадаг, бүхы hайн юумэнhээнь hабагша татажа, тэрэниие бүри нарижуулан хэрэглэхэ гэжэ оролдодог aаб даа. Бидэшье байгша ондо нёдондонойнгоо ажалай үрэ дүнгүүдhээ үндэhэлжэ, тэрэнээ улам арьбадхаха, урагшаа үшөө ехэ алхам хэхэ зорилготойбди,— гээд ахамад агроном М. Н. Третьяков хэлэнэ.

Үнгэрhэн жэлдэ республикын бүхы ажахынуудтай адли эндэхидшье эгээн түрүүн тарян ажалай зарим хубиие хамтын подрядта оруулха гэхэ гү, али нэгэ ниитэ нарядаар хүдэлдэг, ажалай гол түлөөhэ хуряаhан ургасынгаа зэргээр абадаг звенонуудые эмхидхэхэ гэжэ шиидэhэн юм. Энээндэ ехэхэн бэлэдхэл хэгдэhэн, хүнүүдэй дунда ойлгууламжын горитой хүдэлмэришье ябуулагдаhан байна.

Тиигэжэ үнгэрэгшэ хабар орооhо таряа ургуулха хоёр звено, мүн хартаабхашадай нэгэ звено хамтын подрядай гуримаар хүдэлжэ эхилээ. Түрүүшын хоёр звенoе урда тээнь тракторна бригадын бригадирнар байhан П. Ф. Гилязов, Н. Х. Валиулин гэгшэд хүтэлбэрилхөөр томилогдоо. Звено бүхэндэ 12 механизатор оруулагдаа, бүхы хэрэгтэй техникэ зэмсэг үгтөө. Жэшээнь, Н. Ф. Гилязовай звенодо 2179 гектар таряалан, тэрэ тоодо 1523 гектар тарилга хэхэ газар даалгагдаа. Тэрэнээ элдүүрилхэ, тарихадань, ургасаяа харууhалха, хуряахадань хэрэгтэй К-700 түхэлэй хоёр, ДТ-75 түхэлэй—табан, МТЗ түхэлэй—гурбан трактор, таряа хуряалгын долоон комбайн үгтэhэн байна. Н. Х. Валиулинайнь звено газараараа, техникынгээ тоогоор нүгөөдэhөө багашаг hэн.

— Энээнhээ гадна, бидэ үшөө нэгэ звенoёо хуушанайнь гуримаар, үдэр, халаан соо хэhэн ажалайнгаа зэргээр түлөөhэ абаад хүдэлхөөр үлөөгөөбди. Ушарынь юуб гэхэдэ, механизатор, таряашан бүхэн түрүүшээр булта хамтын подрядай гуримда тиимэ ехэ этигэлтэйгээр хандаа, абаhаар бүхы сэдьхэлhээ hайшаагаа гэхын аргагүй. Тиимэhээ ажалай эмхидхэлэй энэ хоёр онол аргын алинайнь ашаг үрэтэй байhаниие бодотоор харуулха хэрэгтэй байгаа бшуу,— гэжэ нүхэр Третьяков хэлэнэ.

ХАМТЫН подрядай гуримда ороhон звенонуудай ажалай бүхы hайн талань үнгэрhэн жэлэй хабарай тарилгын түрүүшын үдэрhөө харагдажа эхилээ бэлэй. Илангаяа бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар, эгээл саг соонь бүтээхые оролдодог, хүн бүхэнэй өөрынгөө хамаг мэргэжэл шадабариие гаргажа, бодомжотой наринаар хүдэлдэг болоhониинь абаhаар харагдаа. Урданайхидал агроном гү, али бригадир ямар захиралта үгэнэб, тэрээниинь лэ дүүргээд байхагүй, харин ямар полиин газарай хүрьhэн хэды шэнээн шиигтэй байнаб, ямар гуримаар элдүүрилээ hаа, тэрэнь ехэ хатахагүйб гэхэ мэтээр хуу өөhэдөө дундаа хэлсэжэ, бодомжолжо, зүб шиидхэбэри абадаг hэн.

Жэшээлхэдэ, Н. Х. Валиулинай звеногойхид сэбэр паар дээрээ культиватор ябуулаад тэрэ дары хойноhоонь сеялкэнүүдээр тарилга хэhэнэй удаа катогтой агрегат табижа, хүрьhыень нягтаруулаа, шииг нойтыень түргэнөөр хушаа юм. Үрэhээ тариxатаяа хамта нэгэ доро тэндээ тусхай нормоор минеральна утэгжүүлгэ оруулаа.

— Үрэhэнтэй хамта утэгжүүлгэ оруулхада тарилга хэжэ байhан агрегадуудта нэмэлтэ хүдэлмэри болодог aаб даа. Тэд энээнhээ ерэхэ ургасамнай, абаха түлөөhэмнай сэхэ дулдыдаха гэжэ hайн мэдэхэдээ механизаторнууд «үлүү» хүдэлмэриhөө хашарнагүй ха юм. Хабарай тарилгын үедэ, мүн саашадаашье эдэ хоёр звенодо ажалай журам эбдэхэ гү, али ямар нэгэ хүдэлмэриhөө арсаха, энээниие, тэрээниие хэхэгүйб гэхэ ушар оройдоо үзэгдөөгүй. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдhээ бүридэhэн комиссишье hүүлдэнь тэдэнэй хүдэлмэриие шалгахадаа заахашье голодоhо гараhан баримта олоогүй, — гэжэ Михаил Наумович хөөрэнэ.

Үшөө нэгэ иимэ юумэндэ анхарал хандуулхаар. Хамтын подрядта ороhон звенонууд хабарай тарилгын үедэ, ургаса хуряалгыншье халуун хаhада аргатайл hаань, үлүү хүниие абахагүй, гол ажалаа өөhэдынгөөл хүсөөр бүтээхэ гэжэ оролдодог байба. Тусхайлбал, хоёр сеялкэтэй тарилгын агрегадта нэгэ сеялкэшэниие байлгаад, үрэhээ, утэгжүүлгээ сеялкэнүүдтэ хэхэдэ тэрээндэ тракторист өөрөө туhалдаг hэн. Зундаа үбhэ хуряалгын үедэ эдэ хоёр звено тус бүридөө 400 гектар сабшалан даажа абаад, ногооень сабшажа, хуряажа, колхоздоо тушаагаа юм.

Удаань таряанайнгаа ургасые хаhа саг соонь, түргэнөөр, гээлтэгүйгөөршье хуряажа шадаа. Эндэ баhал ажалай эмхидхэлэй, хүнүүдэй үнэн зүрхэнэй оролдолгын hайн талань тобойсо харагдаа.

Урдань колхоздо таряа хуряалга дээрэ гушаад комбайн хүдэлбэшье, энэ кампаниинь аяар hара, hараhаа үлүү саг соо унжагайрдаг бэлэй. Юуб гэхэдэ, зарим комбайнуудта дүй дүршэл багатай дайралдаhан лэ хүнүүд табигдадаг байгаа ха юм. Харин хамтын подрядта ороhон звенонууд эгээл бэрхэ, шадабари ехэтэй, хэрэгтэй болоо hаань ургасые үдэр hүни гэжэ илгаагүй хуряажа шадаха гэшүүдээ табяа бшуу. Тиигэжэ нёдондо колхоздо 18 комбайнаар бүхы ургасань саг соогоо абтаа.

Хамтын подрядаар хүдэлжэ эхилhэн звенонууд түрүүшын жэлдэ ямар амжалтатай гаргаб? Тиихэдэ хуушанайнгаа гуримаар, тус бүриин нарядаар хүдэлhэн звенонь хэр үрэ дүн туйлааб гэhэн асуудал бидэниие hонирхуулба.

ЭНЭЭН тушаань хэдэн тоо, баримта дурдая. П. Ф. Гилязов, Н. Х. Валиулин гэгшэдэй звенонууд тус тустаа адли хуу гэхэ гү, али гектар бүриhөө дунда зэргээр 14,5 центнер ургаса абаха түсэбтэй аад, 17,6 центнер таряа хуряагаа. Харин тиихэдэнь хуушанайнгаа гуримаар хүдэлhэн звено (даагшань Г. Г. Калашников) гектар бүриhөө 11,6 центнер таряа ургуулаа. Мүн нүхэр Валиулинай звенодо абтаhан таряанай центнер бүхэндэ хүнэй хүдэлhэнэй 0.40 час гаргашалагдажа, хүн бүхэндэ 2500 центнер ороохоной абтаhан hаань, Г. Г. Калашниковай звенодо тэрэнь 0,75 час боложо, хүн бүхэндэ 1000 бага үлүүтэйхэн центнер орооhон хүртэнэ. Тэрэшэлэн П. Ф. Гилязовай звенодо абтаhан ороохонойнь центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэнгэй 6 түхэриг 37 мүнгэтэ болоходонь, Г. Г. Калашниковай звенодо тэрэнь аяар 9 түхэриг 65 мүнгэндэ хүрөө.

Механизаторнууд ажалай ямар түлөөhэндэ хүртөөб гээд харая. Энээн тушаань колхозой ахамад экономист А. К. Федоров хэдэн hонирхолтой тоонуудые дурдаа. Хамтын подрядаар хүдэлhэн звенонууд ороохо таряанай бараг hайн ургаса абажа, энэ талаар даабаряа холо үлүүлэн дүүргээд, гэшүүн бүхэндэ hарадаа дунда зэргээр 275—320 хүрэтэр (урид абаhан аванс, нэмэлтэ түлөөhыень тоолоходо) түхэригэй салин түлэгдөө, мүн механизатор бүхэниинь 10 центнер таряа түлөөhэгүйгөөр абаа. Харин үдэр бүриин нарядаар, хэhэн хүдэлмэриингөө зэргээр түлөөhэ абаад хүдэлhэн звеногой гэшүүн бүхэнэй hарын салин 170 түхэригөөр лэ тохоршоо. Ушарынь юуб гэхэдэ, эдэнэр түсэбөөр хараалагдаhанhаа бага ургаса абаа, ямаршье нэмэлтэ түлөөhэндэ хүртөөгүй бшуу.

Гэхэтэй хамта эдэ звенонуудта хамтын подряд нэбтэрүүлхэ талаар бүхы юумэн хэгдэшоо гэхын аргагүй. Тэдэнэйншье ажалда дутуу дунда юумэн, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд үшөөл ехэ байhаар. Тиимэhээ энээниие саашадань улам нарижуулан гуримшуулха, ажалай эмхидхэлые, хүтэлбэрилгые, илангаяа алмалта арьбалалтын түлөө тэмсэлые, ажалай журамые бүри шангадхаха хэрэгтэй байhаниие эндэхид hайн ойлгоно.

Мүнөө хабарай тарилгын урда Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо тракторно-таряан ажалай бригаданууд булта хамтын подрядта оруулагдаба. Бригада бүхэндэ бусад ажалhаа сүлөөлэгдэhэн бригадир, тоо бүридхэгшэ, мастер-заhабарилагша, мүн эгээл дүршэлтэй бэрхэ, нүхэдтөө хүндэтэй механизаторнуудhаа бүридэhэн совет бии болгогдоо. Бригада бүхэндэ үйлэдбэриин даабари, гаргашын лимит табигдажа, бүхыдөө туйлаха экономическа үрэ дүнгүүдынь тодорхойлогдоод тэрээгээрнь договор баталагдаа. Мүн коллективүүд өөhэдынгөө зүтhөө баhал дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые, угтамжын түсэб абаа. Хабарай тарилгада хүдэлхэ бүхы техникэнь, хамаг хэрэгтэй юумэнь бэлэн болгогдонхой.

М. НАМЖИЛОВ.
Мухар-Шэбэрэй район.

БУРЯАДАЙ АССР-эй УРАН
ЗУРААШАДАЙ VI СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

ҺЭХЭЛДЭ ХАДУУГДАҺАН ЗАЛГА

...арайн үнгэрөөгүй гээшэ ха. ...мнай залуу уран зураа-... тоосоото выставкэ нээг-... «Чингис Шенхоровнай твор-... бусажа ерээ. Хоёр һара сос ... бүтээл. Һүрхэйл даа!» — ...адай хоорондоо хэлсэхые ... һэм. «Үнэхөөрөөшье, олон ...Чингис зүһөөрөө ямар хаб»,— ...гоор выставкын нээгдэхые ... олон байгаа. ...н бэлигэйнгээ охин дунда ...бэлигтэн тиихэдэ үзэгдөө бэ-...айхан пейзажууд, натюрморт-...рагууд тэрэ выставкэдэ дэл-...агшадай болон искусство... үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө ... үнгэ будагайшье, түхэл ... талаар тэгшэ һайн зурагуу-... тухайдань олон һайхан үгэ-... хэлэгдээ...

..., эридшэг янзын энэ хүн-... хөөрэлдэхэнь бэрхэтэй шэн-...ерскойнь ханаар үлгэгдэн-...лангаарнь ябталагданхай бай-... зурагууд тээшэ зан-... байна ха юм даа. Гэрэлтэй ... Элдэб музейнүүдтэ хо-...ураг абаашагдаа. Бэшэниинь ...даа, — гээд, түр зуура ... һүүлээрнь: «Ойлгоно ха ...таад лэ хөөрөөшэнь бэрхэ-...аар, һонирхоһон зүйлнүүдээ ..., — гэхэ юм.

... угай түмэршэ дархан һэн. ...н байгаа. Ажалша бүхэриг ...дэшье боро шэрхээр һур-... Хүүгэдээр наадахын орон-... үдэрөө бараха болохо-... Чингистэ гомдолтойшье ... Теэд яахаб, ахайнарынь ... адуулагда гарана ха юм. ... бури болёо даа! Арбаад-... юун байхаб! Нэгэл наа-... һүрэг тухайгаа мартажар-...ралнууд тухайгаа энеэбхилэн ...рава, Чингис үгөө таһалжа: ... юм бээзэ. Зүгөөр мүнөө ... гэртэхиндээ һанаандаа ба-...би. Мүнөө ямаршье хүндэ ...аргахагүйб, — тэдэмни на-... һургаа ха юм. Ажамида-...ин һайханиие сэгнэжэ һу-...бүхэндөө түрэл нютагайнгаа ...йлхые оролдодогби. «Тоо-...ниин хизаар», «Хүлеэлгэ», ...дни бури үнинһөө, ухи-...ин тэрэ үдэрнүүдһөө эхиеэ ... магадгүй» — гэн, бододло

... түрэл нютаг Далахайдаа ... дүүргээ һэн. Хүбүүнэй ...аргы нээгдээд байгаа. Энэ ... Чингис өөрөө иигэжэ хөөрэ-

...саһаа хойшо зурадаг бэ-... уран зураашаа болохоб гэ-... хүсэд этигээгүй ябааб». ... жэлдэ уран зурагай һур-...гүй һэн. Һүүлээрнь ажабай-...зээлтэ ушарнууд тохёол-... тэрэ ажаллаа, ондоо мэр-...ашье үзөө. Технологическа ...бан курсые дүүргээд бай-... шиидэжэ, Ленинград руу тэ-...гэжэ 1972 оной орой на-...й нэрэмжэтэ Ленинградай ... искусствын институтдай сту-... [illegible]

ушартай. Зүгөөр аһан харюусалгата шалгалтадаа бэлдэхэ болоходоо, Чингис түрэл хизаартаа бусажа ерээ һэн. Эндэ бэшэһэн арбан зурагаа «Буряад нютагни» гэһэн бүлэг болгон нэгэдхэжэ, гүрэнэй шалгалтын комиссида харуулһан юм. Уран зурагай дээдэ һургуулинуудые дүүргэгшэдэй дипломно хүдэлмэринүүдэй конкурсдо энэ бүлэгынь «эрхим» сэгнэлтэдэ хүртэһэн байна.

1978 онһоо хойшо залуу уран зурааша Улаан-Үдэдөө хүдэлжэ захалаа һэн. Республикын уран зураашадай тоосоото выставкэнүүдһээ эхилээд, бүхэроссин, бүхэсоюзна выставкэнүүдтэ бүтээлнүүдээ табижа, ехэ гарай бэлигтэн боложо ябаһанаа батаар гэршэлһэн байна. Жэшээлбэл, зонын, бүхэроссин һүүлэй жэлнүүдэй выставкэнүүдтэ, мүн Алма-Ата, Ереван, Баку хотонуудта дэлгээгдэһэн «Совет Буряадай искусство» гэһэн выставкэдэ, тиихэдэ, Ленинград, Москва хотонуудта үнгэргэгдэһэн Буряадай литература болон искусствын декадада «Үдэрэй тэн», «Тоорын тала», «Наранай оролго» гэһэн зурагуудынь харуулагдаа. Тиин «Бидэнэр БАМ баринабди» гэһэн уран зурагай бүхэсоюзна выставкэдэ Ч. Шенхоровой дурадхаһан «БАМ-ай барилгашан Бархатовай дүрэ», «Порт Курлы» гэһэн зурагуудые эндэ заабол нэрлэхэ ёһотойбди.

— Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ наһанайнгаа эгээл ехэ выставкэнүүдтэ хабаадааб. 1982 оной намар СССР-эй үдэрнүүдэй Парижда үнгэргэгдэхэдэнь, Совет Буряадай искусствада зорюулагдаһан таһагта минии хүдэлмэринүүд табигдаһан байгаа. Харин 1983 оной намар СССР-эй үдэрнүүд Монголой Арадай Республикада үнгэргэгдэжэ, тэндэ абаашагдаһан уран бүтээлнүүдэй тоодо мүн лэ хэдэн зурагни оролсоо бэлэй. Эдэ выставкэнүүдтэ хабаадалгын хэды харюусалгатай байһан тушаа хэлэһэнэйшье үлүү юм бээзэ, — гэжэ зурааша өөрөө хөөрэхэ юм.

Һургуулияа дүүргэжэ ерэһэнэйнгээ удаа үнишье болонгүй, СССР-эй Уран зураашадай холбооной гэшүүндэ тэрэ абтаа һэн. Нэгэдэхеэр, тэрэ сагта Чингис яһала олон зурагтайшье болоһон, харюусалгата выставкэнүүдтэшье хабаадажа үрдиһэн байгаа ха юм. Теэд гансашье энэ бэшэ юм ааб даа. Оронойнгоо уран бэлигтэнэй зохёохы холбоондо залуу зураашые зуур-шалха үедөө, тэрэнэй өөрын хараа бодолтой, өөрын онсо маягтай зохёохы [illegible]

— Айхабтар ехэ этигэл найдабаритайгаар нүхэдни намайе угтаа һэн ха гэжэ мүнөө бододогби, — гэжэ хөөрэлдөөгөө дүүргэжэ байхадаа, Чингис хэлээ һэн. Энэ этигэлыень хүсэд харюулаагүймни соохотой. Теэд мүнөө намда хамаг бүхы арга боломжонууд бии. Һаяшаг ехэ мастерскойтой болооб. Хүдэлхэл, хүдэлхэл гэхэ... Зорилгонуудни... хизааргүй гэхэдэ болохо...

Б ДАМБАРИНЧИНОВА.

АПРЕЛИИН 8 — ПВО-гой СЭРЭГҮҮДЭИ ҮДЭР

АГААРАЙ ХИЛЫЕ АРШАЛАН ХАМГААЛАГШАД

Генерал-полковник С. Ф. РОМАНОВ,
агаараар добтолгоһоо ороноо хамгаалгын сэрэгүүдэй Главна штабай начальник, Советскэ Союзай Герой

СОВЕТ арад, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мүнөөдэр бүгэдэ арадай һайндэр — дайсанай агаараар добтолгоһоо оронсо хамгаалгын (ПВО) сэрэгүүдэй үдэрые тэмдэглэжэ байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда фашизмые һүнөөн даража, илалта туйлахын түлөө тэмсэлдэ ПВО-гой сэрэгүүдэй хубитаяа ехээр оруулһаниие, мүн амгалан сагай үедэ Эхэ оронойнгоо агаарай хилэнүүдэй аюулгүй байдалые хангаха талаар тэдэнэй урдаа табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ байһаниие мүнхэлэн, энэ үдэр тогтоогдоһон байха юм.

Коммунизм байгуулгын түсэбүүдые совет арадай бата найдамтайгаар бэелүүлжэ байһан, КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) ба февралиин (1984 он) Пленумүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө шэн зоригтойгоор ажаллажа байһан ба арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан үедэ ПВО-гой сэрэгүүдэй һайндэр тэмдэглэгдэжэ байна.

Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэймнай бүхы сэрэгшэдтэл адли ПВО-гой сэрэгүүд дайшалхы ба политическэ һуралсалай хэмжээе, дайшалхы шадабари мэргэжэлээ саашадань улам дээшэлүүлхын түлөө, һэргэг байха ба дайшалхы бэлэн байлгаяа һуларуулхагүйн түлөө үсэд шанга тэмсэл ябуулна. США-гай, НАТО-гай талаар тэдэнэй союзнигуудай гэмээр мүнөө уласхоорондын байдалай айхабтар орёо бэрхэшээлтэй, аюул ехэтэй боложо байһан энэ үедэ ПВО-гой сэрэгшэд Эхэ оронойнгоо агаарай хилые бата найдамтайгаар хамгаална гээшэ.

Дайсанай агаараар добтолгоһоо ороноо хамгаалгын сэрэгые анха байгуулга ба саашадань хүгжөөлгэ хадаа Владимир Ильич Ленинэй нэрэтэй таһаршагүй холбоотой юм. Революциин вождиин заабаряар эмхидхэгдэһэн тусхай дивизион тон богонихон болзор соо дайшалхы ехэ хүсэн боложо, залуу Совет республикые дайсанай агаараар добтолгоһоо аршалан хамгаалгада ехэ үүргэ дүүргэһэн байха юм. ПВО-гой подразделенинүүд Петроградта, Москвада, Тула ба Бакуда добтолһон дайсанай авиацида шанга сохилто үгэһэн түүхэтэй.

Тэрэ дивизионой 2-дохи батарейн зенитчигүүд онсо шалгарһан байха юм. Дурсагдагша батарей Псков шадар болоһон тулалдаанда, Хойто фронтын байлдаануудта хабаадажа, дайшалхы габьяа харуулһанайнгаа түлөө үндэр шагналда — ВЦИК-эй революционно хүндэтэ Улаан тугта хүртөө бэлэй. ПВО-гой анха түрүүшын подразделениһээ үг залгамжалһан зенитно-артиллериин полкын сэрэгшэд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ Москвагай огторгойе хамгаалха зуураа фашис 38 самолет буудан унагааһан юм. Мүнөө ПВО-гой путиловско-кировскэ, ракетно-зенитнэ, Ленинэй орденто тэрэ полк дайшалхы жагсаалда ябалсан, Москвагай Улаан талмай дээрэ үнгэргэгдэдэг һайндэрэй сэрэгэй парадта ходо хабаадалсана.

Коммунис партиин, Совет правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолгын ашаар ПВО-гой сэрэгэй хүсэ шадал ходо хүгжөөгдэжэл байһан. Оронойнай промышленна түбүүд — Москвада, Ленинградта, Бакуда ПВО-гой корпусууд, бусад шухала объектнүүдые хамгаалха дивизи ба бригаданууд бүрилдхэгдэһэн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай эхилхын урда тээ энэ түрэлэй сэрэгэй бүрилдхэл хэрэгтэй хэмжээндэ хүргэгдэһэн байха юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ ПВО-гой сэрэгүүд фашис эзэмдэгшэдые бута сохихо хэрэгтэ хубитаяа яһала ехээр оруулалсаһан. Имагтал тэдэнэй үсэд шанга тэмсэлээр олон тоото самолёдуудые нэгэ доро ниидхүүлэн, Эхэ оронойнай ниислэл хото Москвае ехээр һандаргаха гэһэн гитлеровскэ командованиин түсэб хойшо татагдаа һэн.

Москвагай огторгойе аршалан хамгаалагшад дайсанай 1305 самолет үгы хэһэн гээшэ. Тэрэшэлэн ПВО-гой сэрэгшэд дайсанаар бүһэлэгдөөд байһан Ленинградые, Ладогын мүльһэн дээгүүр зурыһан «амидаралай харгые» дайсанай агаараар добтолгоһоо сухаришагүйгөөр хамгаалһан. Эндэ дайнай жэлнүүдтэ дайсанай 1561 самолет үгы хэгдээ һэн.

Сталинградта, Курскда болоһон байлдаануудта, совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй стратегическэ бусад тулалдаануудта ПВО-гой сэрэгүүд урдаа табигдаһан зорилгонуудаа бата найдамтайгаар дүүргэһэн, дайсанай добтолгодо ороһон танкнууд болон ябаган сэрэгтэ шанга сохилтонуудые хэдэг байһан. Дайнай һүүл багта Болгариин, Венгриин, Польшын, Чехословакиин, Югославиин, Австриин сүлөөлэгдэһэн газар дээрэ шухала удха шанартай объектнүүдые хамгаалха талаар харюусалга ехэтэй даабаринуудые дүүргэдэг байгаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдэй үедэ ПВО-гой сэрэгүүдэй хүсөөр бүхыдөө дайсанай 7300 самолет, мянгаһаа дээшэ танк, 1500-һаа дээшэ элдэб түхэлэй буу зэбсэгүүд ба бусад техникэ, олон тоото сэрэгшэд үгы хэгдээ. Шэн зоригто баатаршалга харуулһанайнгаа түлөө ПВО-гой 80 мянгаһаа дээшэ сэрэгшэд орден ба медальнуудаар шагнагдаһан, тэдэнэй 92-ынь Советскэ Союзай Герой болоһон, тиихэдэ летчик А. Карпов энэ үндэр нэрэ зэргэдэ хоёр дахин хүртэһэн байна. 29 соединени болон часть гвардиин нэрэдэ хүртэһэн, 11-дэнь хүндэтэ нэрэнүүд үгтэһэн, баатарай үхэлөөр унаһан 34 сэрэгшэ түрэл частьнуудайнгаа списогтэ хэтэ мүнхэдөө оруулагданхай.

ПВО-гой аха үеын сэрэгшэдэй харуулһан шэн зориг ба баатаршалганууд Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түүхэдэ алтан үзэгүүдээр бэшэгдэнхэй. Үнгэрһэн дайнда олдоһон дайшалхы дүй дүршэлнүүд үнэхөөрөө үнэтэй сэнтэй баялиг мүн. Мүнөө амгалан сагайшье үедэ манай Эхэ ороной агаарай хилые хамгаалжа байгшад дайнай үеын онол аргануудые шудалха баатай болоно.

Агаараар добтолгоһоо ороноо хамгаалгын мүнөө үеын сэрэг хадаа тад ондоо хүсэ ехэтэй зэбсэгүүдээр хангагдаһан, шэнэ шэнжэ шанартай сэрэг мүн. Тэрэнэй бүридэлдэ элдэб түрэлэй сэрэг ороно, тэрэ тоодо зенитнэ ракетэ, истребительнэ авиаци, радиотехническэ ба бусад түрэлэй сэрэгүүд оролсоно.

Зенитнэ ракетчигүүдэй мэдэлдэ айхабтар ехэ хүсэтэй элдэб түхэлэй ракетнэ комплекснууд үгтэнхэй. Иимэ зэбсэгэй хүсөөр суудхын ямаршье сагта добтолгодо ороһон дайсанда шанга сохилто үгтэхэ юм.

Истребительнэ авиацимнай дайсанай самоледые урагшань холо табихагүй орёо нарин комплексоор хангагданхай. Абяанһаа түргөөр ниидэдэг, ракетэ абажа ябадаг истребительнүүд дайшалхы ниидэлгынгээ хүрэхэ зай соо дайсанай самоледые үгы хэжэ шадаха.

Агаараар добтолгодо ороһон дайсаниие саг соонь элирхэйлхэ радиолокационно комплекснуудаар радиотехническэ сэрэгшэд хангагдана. ПВО-гой сэрэгэй хүдэлмэридэ хүтэлбэрилгын автомат системэ, радиоэлектронно техникэ, харилсаа холбоо түргөөр тогтоодог хэрэгсэлнүүд үргэнөөр хэрэглэгдэнэ, дайшалхы ябуулгынь ашаг үрые горитойгоор дээшэлүүлнэ.

Үзэл бодолой талаар хатуужаһан, эрхим һайнаар һургагдаһан, Коммунис парти ба социалис Эхэ орондоо үнэн сэхэ сэрэгшэдэй мэдэлдэ ПВО-гой хүсэ ехэтэй, орёо нарин зэбсэгүүд үгтэнхэй. Манай офицернүүд зэбсэгтэ хүсэнүүдэйнгээ ёһотой алтан фонд болоно, тэдэнэр баранда сэрэгэй дээдэ ба тусхай мэргэжэлэй эрдэмтэйнүүд, дайшалхы мэргэжэлээ ходо дээшэлүүлжэ байдаг. Частьнуудтамнай алба хэдэг залуу хүбүүдэй 70-һаа дээшэ процентнь дээдэ ба дунда эрдэмтэйнүүд юм. Ушар иимэһээ солдадууд болон сержантнууд мүнөө үеын орёо бэрхэшээлтэ дайшалхы техникэ ба буу зэбсэгүүдые богони болзоо соо шудалха арга боломжотой гээшэ. Коммунистнууд болон комсомолшууд армиин коллективүүдые хатуужуулан бүхэжүүлхэ хүсэн мүн. Тэдэнэр манай сэрэгэй бүридэлэй 90 процентнь болодог.

Дайшалхы харуулда һэргэг байха гээшэ манай агаарай хилын эбдэрдэшэгүй, ойроо хүртэшэгүй байлгын эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно. Советскэ Союзай агаарай хилэ хэдэн арба мянган километртэ һунадаг. Энэ ехэ зайда—хүйтэн мүльһэтэ Арктикаһаа эхилээд халуун элһэтэ Каракум хүрэтэр, Балтиин далайһаа эхилээд Номгон океан хүрэтэр—һунаһан агаараймнай хилэ ПВО-гой албанай сэрэгшэдэй үдэр һүнигүй бэелүүлжэ байдаг харуулда абтанхай.

Дайшалхы бэлэн ба һэргэн байлгые саашадань улам дээшэлүүлгэдэ социалис мүрысөөн зорюулагданхай юм. Энэ мүрысөөн «Социализмын туйлалтануудые аршалан хамгаалгада хэзээдэ бэлэн байха» гэһэн уряа доро мүнөө үнгэрэгдэжэ байна. ПВО-гой сэрэгүүдэй дунда социалис мүрысөөнэй үүсхэлшэд болоһон подполковник В. Нечаевай командалдаг Улаан тугта, Суворовой, Кутузовай ба Богдан Хмельницкиин орденто, Смоленскэ зенитнэ ракетнэ полкын сэрэгшэд абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Энэ частиин подразделенинүүдэй гурбанай хоёр хубинь эрхим һайнаар һурагшад, бүхы сэрэгшэдэйнь 75 процент — дайшалхы мэргэжэлэй шадабари ехэтэн. Энэ полк эрхим һайнаар һурадаг байһанаа зургаадахяа элирхэйлэн харуулаа.

Подполковник В. Хевсуришвилиин командалдаг радиотехническэ түрүү частиин сэрэгшэд дайшалхы һуралсалайнгаа зорилгонуудые абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Үнгэрһэн жэлэй һуралсалай дүнгөөр энэ часть ПВО-гой сэрэгэй соведэй Хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшэгдэжэ, СССР-эй Оборонын министерствын «Баатаршалгын ба шэн габьяагай түлөө» гэһэн вымпелдэ хүртөө һэн.

Амгалан сагай үедэ баатаршалга ба шэн зориг харуулһанайнгаа, дайшалхы ба политическэ һуралсалда амжалта туйлаһанайнгаа түлөө ПВО-гой олохон сэрэгүүд гүрэнэй шагналда, тиихэдэ летчик И. Жуков Советскэ Союзай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байха юм.

ПВО-гой сэрэгшэд социалис хани нүхэсэлэй оронуудай аха дүү арминуудай сэрэгшэдтэй хамта социализмын туйлалтануудые хамгаалгын харуулда һэргэг жагсана. Коммунис партидаа, түрэл совет арадтаа хизааргүй үнэн сэхэ манай сэрэгшэд һэргэг байлгаяа, дайшалхы бэлэн байлгаяа ходо дээшэлүүлэн, Эхэ оронойнгоо агаарай хилые бата найдамтайгаар хамгаална.

(ТАСС).

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ

НАЙМААЛАГША

Загарай һууринай эдеэ хоолой зүйлнүүдэй магазинда оробол, урин дулаахан харасатай, энеэбхилэд гэһэн шодэтэй, наһатайшаг эхэнэрые обёоржо болохот. Энэмнай районой эрхим наймаалагшадай нэгэн — Мария Васильевна Садовская гээшэ.

Тэрэ худалдаа наймаанай дэргэдэ 22 жэлэй туршада таһалгарнагүйгөөр хүдэлжэ ябана.

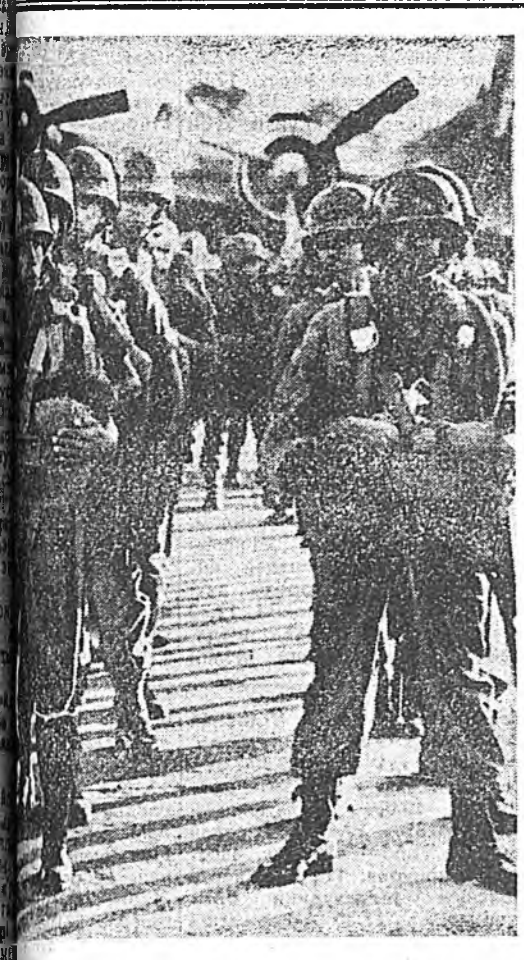
Мария Васильевна ажалайнгаа намтарые 1942 ондо районой редакциһаа эхилһэн юм. Алар хорин жэлэй туршада газетын редакцида хүдэлмэрилһэнэйнгөө һүүлээр, юундэшьеб даа хүдөөгэй магазинай наймаалагша болоһон байна. Энэшье мэргэжэлынь тэрэнэй зүрхэ сэдьхэлдэнь дүтөөр үзэгдөө. Тиимэһээл энэ ажалдаа хорёод жэлэй туршада эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлжэ ябана ха юм. Үнэн сэхэ ажал хэрэгэйнгээ түлөө Мария Васильевна «Загарайн районой эрхим наймаалагшын» нэрэ зэргэдэ хоёр дахин хүртэжэ, 1980 ондо «Ажалай ветеран» гэһэн медаляар шагнагдаа.

Энэрхы һайхан сэдьхэлтэй энэ эхэнэр худалдан абагшадай дунда хүндэ ехэтэй болоһон. Тэрэ наһажаал, үхибүүн гэжэ илгадаггүй, бултанда адли урихан хандадаг заншалтай. 42 жэлэй туршада хүдэлжэ олоһон ажалай болон ажабайдалайнгаа дүй дүршэлые залуу үетэндэ дуратайгаар хубаалдадаг юм. Тэрэнэй дүй дүршэлыень хубаалдан абаһан хэдэн арбаад басагад мүнөө худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй зэргэдэ тоологдон, амжалтатайгаар ажаллажа ябанад.

Мария Васильевна эрхим мэргэжэлтэн, һурган хүмүүжүүлэгшэ байхаһаа гадуур энэрхы урихан сэдьхэлтэй хани нүхэр, эхэ юм. Тэрэ Дмитрий Иванович гэжэ нүхэртэйгөө хоёр үхибүүдые ажалша бэрхээр хүмүүжүүлээ.

Л. ВИЛЬМОВА.

ТАСС АПН
ХИЛЫН СААНАҺАА

...утэһэн заабаряар Сальвадорой сэрэгэй ...бэлбэргдэн шэнэлэгдэжэ байнхай. Эндэ нэн ...сэрэгшэдэй тоо олошоруулагдана. Фарабундо ...нэрэмжэтэ Национальна сүлөөрэлгын Фронтын ...эр хүдэлжэ байһан оронэй зүүн зүгтэхи ...шуһата захиргаанай сэрэгэй хүсэнүүд 30 ...олошорһон байна гэжэ «Вашингтон пост» ...тэмдэглэнэ. Тэрэнэй хажуугаар марионеточнэ ...түхэлэй американ буу зэбсэгүүдээр хангаг-...

...ДЭЭРЭ: һая албанда татагдаһан парашютист-... хэшээлэй урда тээ.

АПН—ТАСС-ай телефото.

Эб найрамдалай, шахардуу байдалые һуларуулгын замаар

Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, шахардуу шанга байдалые һуларуулха, Европо түбидэ, бүхы дэлхэй дээрэ аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ хараа шэглэлээ Советскэ Союз саашадаашье хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ байна. Дайнай аюулые һуларуулхын түлөө, эб найрамдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ Советскэ Союз бусад гүрэнүүдтэй, эб найрамдалда дуратай ниитын бүхы хүсэнүүдтэй үргэн ехэ, эдэбхитэй харилсаа холбоо тогтоохоор бэлэн лэ. Социнтернын хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай хандалгада нүхэр К. У. Черненкын харюуе үргэнөөр тайлбарилан шэнжэлһэн уласхоорондын хэблэлэй материалнууд инмэл удхатай байна.

Эб найрамдалые бэхижүүлхын түлөө, дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө Советскэ Союз залан сэхээр тэмсэнэ гэжэ Болгариин «Работническо дело» газетэ бэшэнэ. Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгые зогсоохын тула тэрэ ехэ хүсэл эрмэлзэл гаргана. Гэбэшье дайнда бэлдэлгэдэ хабаатай үндэһэн асуудалнуудые шиидхэлгэһээ США-гай правительство үрдынхидал мэтэ хулжажа байһаар. Ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, хороохо асуудалнуудаар үнгэргэгдэжэ байһан хөөрэлдөөнүүдые США зорюута буруу һүргэнэ гэжэ К. У. Черненко тэмдэглээ.

Уласхоорондын хэрэгүүдтэ бүтэмжэтэй һайн амжалта туйлахын тула адли тэгшэ эрхын, аюулгүй байдалай гол ёһондо харюусаха талаар үгэеэ ойлголсохо, тиихэдээ үнэн сэхэ, бүтэмжэтэй һайн хөөрэлдөө хэхэ шухала гэжэ ГДР-эй «Нойес Дойчланд» газетэ батална. Имагтал иимэ хөөрэлдөөнэй түлөө Советскэ Союз тэмсэнэ. Бидэ «иимэ хөөрэлдөө үнгэргэхые оролдонобди» гэжэ бүгэдые найдуулһан аад, энээнээ юугээршье баталдаггүй американ захиргаан тад һөөргэ хараа бодол баримтална. Үнгэрхэдөө, американ захиргаан ядерна ракетэнүүдые Европодо тараан тодхожо, уласхоорондын байдалые улам түгшүүрилтэй болгожо байна. Энэ ээрхэг түримхэй хараа шэглэл Европын ба уласхоорондын олониитын һанааень зобоно.

Дэлхэй дээрэхи байдалай муудалга сэрэгэй хүсэнүүдэй тэнсүүриие буруу һүргэхэ, Советскэ Союзһаа сэрэгэй-стратегическэ булюу хүсэтэй болохо гэһэн США-гай хархис хүсэнүүдэй бэелүүлдэг политикын үрэ дүн мүн гэжэ К. У. Черненко тэмдэглээ гээд **Венгриин телевидениин** шэнжэлэл дотор хэлэгдэнэ.

Советскэ Союзай һанамжын ёһоор, СССР-тэй хөөрэлдөө хэхэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһан тухай найдуулгануудаа батадхахын тула США тодорхой алхам хэхэ ёһотой гэжэ **«Нью-Йорк таймс»** газетэ бэшэнэ. Советскэ Союзһаа сэрэгэй-стратегическэ булюу хүсэтэй болохые США оролдоно гэжэ К. У. Черненко мэдүүлээ. Хөөрэлдөөнүүдые хэхээр бэлэн байһан тухайдаа Вашингтон элирхэйлэн харуулха ёһотой гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

США-гай ядерна шэнэ ракетэнүүдые Европодо тараан тодхолгые Москва буруушааха зуураа, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхаар бэлэн байһан тухайдаа мэдүүлбэ гэжэ **«Вашингтон пост»** газетэ бэшэнэ. Политическэ хүсэл эрмэлзэл гаргажа, хамтынгаа оролдолго хэшээлэй ашаар лэ дэлхэй дээрэхи байдалые һайн тээшэнь хубилгажа болоно гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэ мэдүүлээ. Уласхоорондын этигэл найдалые һэргээхэ шухала.

Москвагай һанамжын ёһоор, ядерна буу зэбсэгтэй гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаае тодорхойлхо зэргэтэй гол ёһонуудаар үгэеэ ойлголсохые Советскэ Союз дурадхана гэжэ К. У. Черненко һануулба гээд Америкын **АП** гэдэг информационно агентство мэдүүлнэ.

Англиин **«Гардиан»** газетэ иигэжэ бэшэнэ: Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохын, энэ хэрэгые гэдэргэнь тэхэрюулхын тула СССР ехэ оролдолго гаргадаг байгаа, мүнөөшье гаргана гэжэ К. У. Черненко мэдүүлбэ. Совет гадаадын политическэ хэдэн дурадхалнууд энэ талаар шэглүүлэгдэнхэй байна. «Хэрбээ буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар Москвагай дурадхалнуудай үндэһөөр хэлсээ баталаад байбал, американ-совет харилсаан һайжаруулагдаха, уласхоорондын байдал гуримшуулагдаха аргатай байна», — гэжэ Англиин **Рейтер** гэдэг информационно агентство дамжуулна.

Хөөрэлдөө хэхэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһан тухай найдуулгануудаа американ захиргаан тодорхой юугээршье батадханагүй гээд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь тэмдэглэбэ гэжэ Францын **«Юманите»** газетэ бэшэнэ. Советскэ Союзай тодорхойлһон, США-гай буруушаадаг шухала дурадхалнууд тухай К. У. Черненко һануулба. Эдэнь иимэ дурадхалнууд болоно: бүхы ядерна буу зэбсэгүүдые удаарижа байнгүй үгы хэхэ, стратегическэ буу зэбсэгүүдые хизаарлаха, горитойгоор хороохо, Европодо ядерна буу зэбсэгүүдэй урда урдаһаа зүришэлдэжэ байһан ушарые һуларуулха; замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые гаргахагүй; химическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хорихо, үгы хэхэ.

Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха тухай баруунай оронуудтай үгэеэ ойлголсохо асуудалаар Москва тодорхой харгы замуудые хараална гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэ тэмдэглэбэ гээд Австриин **АПА** гэдэг информационно агентство заана.

Советскэ Союзһаа сэрэгэй-стратегическэ булюу хүсэтэй болохо, хүсэнүүдэй тэнсүүриие буруу һүргэхэ талаар шэглүүлэгдэһэн мэдээжэ политикаһаа уламжалан, Европодохи байдал, уласхоорондын үйлэ хэрэгүүд улам түгшүүрилтэй болоо гэжэ Советскэ Союз тоолоно гээд Японой **Кнодо Цусин** агентство мэдүүлнэ.

Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалга зогсоохые, бата эб найрамдал, арадуудай найдамтай аюулгүй байдал хангахые түрүү үзэлтэй олониитын хүсэжэ байһые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь К. У. Черненкын харюу элирхэйлэн батална гэжэ Венесуэлын конгрессэй сенатор **Энрикс Техера Парис** хэлэбэ.

БАЯРАЙ СУГЛААН

ХЕЛЬСИНКИ. Хани барисаан, харилсаа холбоон, нэгэ нэгэндээ туһалалсалга тухай 1948 оной апрелиин 6-да гар табигдаһан совет-финляндиин договорой 36 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан эндэ болобо. Финляндиин Республикын президент М. Койвисто, правительствын гэшүүд, политическэ партинуудай, худалдаа наймаашадай, олониитын түлөөлэгшэд, мүн эндэ ерэһэн совет делегаци тэрээндэ хабаадаһан байна.

Финляндиин худалдаа наймаанай ба промышленностиин министр С. Линдблум, совет делегациие толгойлогшо, РСФСР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр В. М. Виноградов суглаpагшадай урда үгэ хэлэбэ. Гайхамшагта һайндэртэй дашарамдуулагдан, Финляндиин премьер-министр К. Сорса уулзалга эмхидхээ.

ХАНИ БАРИСААНАЙ МИТИНГ

ВАРШАВА. Польшын ба Болгариин арадуудай хоорондохи хани барисаае, харилсаа холбоое, СССР болон социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудтай аха дүү ёһоной холбоое бэхижүүлхээр эрид шиидэнхэй байһанаа Варшавадахи транспортна түхсэрэлгын заводто болоһон митингдэ хабаадагшад мэдүүлээ. ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельский, республикын бусад хүтэлбэрилэгшэд болон хани ёһоной албанай хэрэгээр эндэ ерээд байһан НРБ-гэй партийно-гүрэнэй делегациие толгойлогшо — БКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков тэрээндэ хабаадаһан байна.

Хёмороо зүришэлдөө үүдхэжэ, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгын замаар дабшадаг США-гай ба НАТО-гай империалис бүлэгөөрхидэй сэрэгэй-стратегическэ хүсые өөһэдынгөө аша туһада хубилгуулхагүйбди гэжэ Т. Живков суглаpагшадай урда үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Түгшүүрилые һуларуулха хэрэгые хамгаалхабди, манай политика хадаа эб найрамдалай, буу зэбсэгүүдые хуряалгын, харилсаа холбооной, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарлгын политика болоно.

Манай арадууд эб найрамдалай аша туһада ажаллана. Бидэнэртэ дайн дажар хэрэггүй. Манай арадуудта жаргалта ерээдүй байдалыень байгуулхын тула эб найрамдал хангахые хүсэнэбди. Тиимэһээ үнэн сэхэ хөөрэлдөөнүүдые хэхыень баруунай оронуудай, нэн түрүүн США-гай, хүтэлбэрилэгшэдые уряалнабди, энээнһээ ондоо харгы зам байхагүй гэжэ Т. Живков тэмдэглээ.

Удаань В. Ярузельский үгэ хэлэбэ.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

МАРТАГДАШАГҮЙ ҮДЭРНҮҮД

Буряадай номой хэблэлээр Софья Ананьевна Тыхеевагай «Мартагдашагүй 95 үдэр» гэһэн баримтата туужа барлагдажа, үргэн уншагшадай дунда тараагдаба.

«Мартагдашагүй 95 үдэр» гэһэн туужа дотор манай республикын табан комсомол басагадай 1936—1937 онуудта алдар суута холын аяншалга хэһэн тухай һонирхолтойгоор бэшэгдэнхэй. Софья Ананьевна өөрөө Улаан-Үдэ—Москва гэһэн холын аяншалгада хабаадалсаһан хадаа замайнгаа тэмдэглэлнүүдые ульгам зохидоор найруулжа, залуу үетэндэ бэлэглэбэ гээшэ.

Эрэлхэг зоригто буряад табан басагад зургаан мянган жаран табан километрэй зайе ерэн табан үдэрэй туршада гаталжа, Эхэ оронойнгоо ниислэл — Москва хото хүрэһэн намтартай. «Мартагдашагүй 95 үдэр» гэһэн туужа 17 бүлэгһөө бүридэнэ. КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь байһан, мүнөө тусхайта пенсионер А. У. Модогоевой «Буряад ороной комсомол санаша басагадай баатаршалга» гэһэн оролто үгөөр туужа эхилнэ.

Улаан-Үдэһөө Москва хүрэтэрхи зайе басагад 95 хоногой туршада гаталхадаа, ябагаар дунда зэргээр 43 километр, харин санаар 70,3 километр зай сүүдхын туршада гаталдаг байгаа. Коммунис парти, Ленинскэ комсомол сухаришагүй, эрэлхэг зоригтойгоор тэдэниие хүмүүжүүлээ гээд тус туужа дотор тэмдэглэгдэнэ.

Түүхэ домогто ороһон Улаан-Үдэ—Москва гэһэн аяншалгада М. Хахалова, А. Сункуева, Е. Константинова, С. Тыхеева, В. Любимская, тэдэнэй командор Л. Бобыкин политрук А. Сазонов хоёр хабаадалсаа юм.

Хэблэлһээ һаяхан гараһан энэ туужын республикымнай ажалшадые хужарлуулхань дамжаггүй.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

«БАЯН ДҮРШЭЛ— ЗАЛУУ НАҺАН»

Хурамхаанай совхозой һурган хүмүүжүүлэгшэд нютагайнгаа залуушуултай һаяхан уулзаба.

Совхозой парткомой секретарь Б. В. Самбуев уулзалгые нээгээд, һурган хүмүүжүүлэгшэдэй, шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй баян дүй дүршэл, мүнөөнэй залуушуулда, мэргэжэл тааруулан олголго гэхэ мэтын асуудалаар һонирхолтой элидхэл хэбэ.

Тус совхоздо 150 гаран комсомол-залуушуул бии юм. 30 һурган хүмүүжүүлэгшэ тэдэнэрые ажалда дүршүүлхэ талаар хүдэлмэри хэдэг. Тусхайлбал, ажахын түрүү хонишод Светлана Нимаевна Банаева, Цырма Цыреторовна Батуева, һаалишан Розалия Молоновна Молокова болон бусад сөөһэдынгөө баян дүршэлые залуу үетэндэ дамжуулан үгэдэг заншалтай. Совхозой комсомолой организаци һайн хэрэгүүдээрээ район дотороо мэдээжэ юм. Залуушуулые түрэл нютагтаа һуурижуулха гэжэ комсомолой эдэбхитэд ехэ оролдолго гаргадаг байна гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

Залуушуулай зүгһөө Е. Ангаланова үгэ хэлэхэдээ, эрхим һайнаар ажаллажа, таанадай туйлаһан амжалтые арьбадхахаяа бүхы хүсэ шадалаа зорюулхабди гэжэ найдуулаа. Удаань һурган хүмүүжүүлэгшэд, залуушуул харилсаа холбооной «Баян дүршэл — залуу наһан» гэһэн хэлсээ баталан абаһан байна.

С. БУДАЕВА.

Хурамхаан.

Заншалта конкурс

Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан дуунай-хоорой коллективүүдэй болон залуу дуушадай районно заншалта конкурс Хяагта хотодо болобо. Сүхын, Ехэ-Нугын, Үбэр-Хэрээтын, Хяагта хотын хүүгэдэй 8-дахи саадай коллективүүд конкурсдо эдэбхи ехэтэйгээр хабаадаа гэжэ нэн түрүүн тэмдэглэлтэй.

Конкурсдо хабаадагшад В. И. Ленине, Коммунис партида болон дайнай геройнуудта зорюулагдаһан дуунуудые гүйсэдхөө.

В. Я. Михайловай хүтэлбэрилдэг Сүхын дуунай-хоорой коллектив гүйсэдхэхы бэлиг шадабаряараа шалгаржа илаба. Сүхын арһанай заводой, хэлхеэ холбооной узелай хүдэлмэрилэгшэд — дуунда дуратайшуул хоорой гэшүүд юм. Ажалһаа сүлөөтэй сагтаа тэдэнэр сугларжа, шэнэ дуу сээжэллэдэг, дуу гүйсэдхэхэ шадабаряа дээшэлүүлдэгэйнь үрэ дүнгынь конкурсдо элн тодоор харагдаба. Ехэ-Нугын хоорой коллектив композиторнууд, Ю. Ирдынеевэй, А. Андреевэй болон буряад арадай дуунуудые эрхим һайнаар хангюурдажа, мүн лэ илагшадай тоодо ороо.

Конкурсын дүнгүүдээр илагшад, шалгарагшад районно, республиканска эмхидхэлэй комитедүүдэй диплом, грамота болон шангуудаар урмашуулагдаа.

С. ИЛЬИЧЕВА.

АЯНДА ДУРАТАЙШУУЛДА

Амаралтынгаа үдэрнүүдые аян замда үнгэргэхэ гээшэ зохидшье, аша туһатайшье. Аяншалга совет хүнүүдэй амаралтые зохид һайнаар эмхидхэхэһээ гадна, хүн зониие коммунисэһоор хүмүүжүүлгын һайн арга болоно бшуу.

А. Агаповай «Аяншалагшадта СССР-эй хото городууд тухай» гэһэн номые түбэй соносхол-мэдээсэлгын «Турист» бюро барлаба. Ээлжээтэ амаралтада гарахынгаа урдахана ямар хото хүрэхөөр түсэблэхэдэ энэ ном туһатай байха. «РСФСР» гэһэн хубидань Улаан-Үдэ хотын түүхэ, промышленность, транспорт, научна болон соёлой эмхи зургаанууд тухай һонирхолтой мэдээсэлнүүд толилогдонхой. Тиихэдэ Улаан-Үдэ хотын дурасхаалта, түүхэтэ газарнууд, хаагуур аяншалгын эмхидхэгдэдэг тухай тодорхойгоор хөөрэгдэнэ.

Р. АНДРЕЕВА.

ТҮРҮҮШЫНХЕЭ

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай актова зал соо городой вузууд хоорондын түрүүшын семинар-зүблөөн болобо. Зүблөөндэ хабаадагшад студентнүүдэй бүлэгүүдые хүтэлбэрилдэг багшанарай хүдэлмэри тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Зүүн Сибириин технологическа, соёлой, Буряадай хүдөө ажахын болон багшанарай институдуудай ректорнүүд, партийна комитедүүдэй секретарьнууд, деканууд болон бусад түлөөлэгшэд семинар-зүблөөндэ хабаадалсаба. Институдуудай студентнүүдэй дунда ябуулагдадаг һуралсал-хүмүүжүүлгын болон эмхидхэлэй хүдэлмэри тухай багшанар зүблөөн дээрэ һанамжануудаа хэлэһэн, дүй дүршэлөөрөө хубаалдаһан байна. Буряадай багшанарай институдай Л. А. Евдокимова, хүдөө ажахын, Зүүн Сибириин технологическа болон соёлой институдуудай багшанар Ю. А. Византийский, Н. В. Демин, М. А. Казанцева гэгшэд һонирхолтой мэдээсэлнүүдые хэбэ.

Семинар-зүблөөнэй хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой таһагые даагша Л. Я. Похосоев хабаадалсажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Жэл бүри иимэ семинар-зүблөө үнгэргэжэ, энэ уулзалгаяа заншалта болгохо гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад хэлсэбэ.

Л. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ХАРАЛГЫН ДҮН

Үнгэрэгшэ жэлэй ноябрь һараһаа байгша оной март хүрэтэр үнгэргэгдэһэн колхоз, совхозуудай улаан булангуудай конкурс харалгын дүн һаяхан согсологдобо. Энэ хугасаа соо район доторнай малшадай бууса, фермэнүүдтэ 18 улаан булан эмхидхэгдэһэн байгаа.

Конкурс-харалгын тусхай жюри нэгэдэхи һуури олгохогүй гэжэ шиидхээ. Шитханай совхозой Н. П. Расколовой даадаг һү һаалиин фермэдэ хоёрдохи һуури олгогдобо. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һү һаалиин Баянголой комплексын (даагшань Д-Н. П. Дашиев) коллектив гурбадахи һуурида гараба. Эдэ коллективүүд партиин Баргажанай райкомой, арадай депутадуудай райгүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар, дурасхаалта бэлэгүүдээр шагнагдаа.

С. ПОТХОЕВ.

Баргажан.

Светлана Овечкина дунда һургуули дүүргэһэнэйнгээ удаа Улаан-Үдын түмэр замай хүдэлмэрилэгшэдэй больницада санитаркаар хүдэлжэ эхилһэн юм. Залуу басаган эндээ хүдэлжэ ябахадаа Улаан-Үдын медицинскэ училищиин үдэшын отделениндэ һуралсажа гараа.

Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин больницада мүнөө лаборантаар хүдэлжэ байдаг Светлана Овечкина коллективэйнгээ болон үбшэнтэнэй дунда хүндэтэй болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. А. Овечкина ажалдаа.

В. МУЛЛЕРАЙ фото.

«ЯРУУНА» ТООСОНО

Нарһатын соёлой байшан соо хүн зон олоороо һаяхан сугларба. Ушарынь юуб гэхэдэ, район, республика дотороо үргэнөөр мэдээжэ болоһон арадай «Ярууна» гэжэ ансамбль «арадай» гэһэн нэрэ зэргээ хамгаалгын тоосоото үдэшэ болохоо байгаа бшуу. Сценын хүшэгэ хүнгэхэнөөр сэлигдэхэдэ, районоймнай үрдаа хараха уран һайханай коллектив харагшадай зүрхэ сэдьхэлыень хүлгүүлһэн концертээ эхилээ һэн.

Дуунай бүлэгэй гүйсэдхэһэн «Хоёр сэрэгшэ», «Байгалай долгинууд» гэһэн дуунууд, нютагаймнай композитор Ф. Ф. Виноградовай хүгжэм дээрэ найруулагдаһан «Сэлгеэхэн Яруунын басагад» гэһэн уянгата хатар, ансамблиин ветерануud Мария Федоровна болон Марк Тихонович Черепановтанай частушканууд, «Эхэ-герой» гэжэ дуун, мүн тиихэдэ дуушад Буда-Ханда Жигмитова, Геннадий Бадмаев, Саяна Очирова, Татьяна Черепанова, Ольга Чин-лин, Ирина Васильева гэгшэдэй хангюурдаһан дуунууд харагшадай һайшаал магтаалда хүртэһэн байна. «Минии Молдова» гэжэ дуунай хореографическа найруулгаар, «Ёохор» гэжэ хатараар тоосоото концертээ түгэсхөө.

Республикымнай Соёлой министерствын ахамад методист А. С. Хышиктуева түрүүтэй жюри «Яруунын» тоосоото концертдэ үндэр сэгнэлтэ үгтэжэ, арадай гэһэн нэрэ зэргыень үлөөхэ гэжэ нэгэн дуугаар шиидхэһэн байна.

В. СЕМЕНОВ.

Яруна.

ХОНИНҺОО ДҮРБЭН ХУРЬГАН

«Первомайский» совхоздо Намсалма Дашижаповна Жамбалова гурбан жэлэй туршада хонишоноор ажаллажа байнхай. Тэрэ бага балшар наһанһаа хонишоной хүшэр хүндэ ажалтай танилсаһан хадаа мүнөө өөрынгөө даадаг отарын хонидые ядамаггүйгөөр харууһална. Тэрэнэй эсэгэ Дашижаб Дашиевич Жамбалов үни удаан саг соо хонишоноор ажаллаһан, совхозойнгоо эрхим түрүү хонишодой нэгэн гэжэ район дотороо алдар сууда гараһан байха. Мүнөө Намсалмаагай Николай дүү хүбүүниинь эгэшэтээ хони адуулалсана. Жамбаловай үшөө нэгэ хүбүүн Санжи хонидой отара даажа абанхай.

Түл абалгын халуун хаһада Н. Д. Жамбаловагай даадаг отара һайн гаралсажа байна. Мүнөө зуун эхэ хониноо 100 хурьга абаад, совхозойнгоо зуутан хонишодой зэргэдэ оронхой.

Тэрэнэй отарада нэгэ хонин аяар дүрбэн хурьга һаяхана түрэбэ. Тэдэ хурьгадынь һайн харууһан доро байжа, яһала өөдэргэнөөр бэежэжэ байнхай. Тиихэдэ тус отарада хоёр хонидынь гурба-гурбан хурьга түрөө.

Б. ЛАЙДАПОВ,
манай штатнабэшэ корр.

ХЭН, ХААНА ОШОХОБ?

× «Труд» бүлгэмэй спортын зал соо баскетболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эхилэнхэй. Үдэшын 6 часһаа эхэнэрнүүдэй наадан эхилхэ. Мүн хотын һуралсалай заведенинүүдэй болон предприятинуудай спортын залнууд соо баскетболоор городой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эхэнэрнүүд болон эрэшүүлэй дунда үнгэргэгдэнэ.

× Хотын стадионууд дээрэ футболоор «Тэрэнгиин» шанда хүртэхын түлөө эхилһэн хабарай наадан эрэшүүлэй, эдиршүүлэй дунда үргэлжэлүүлэгдэхэ.

× «Спартак» бүлгэмэй стадион дээрэ эдиршүүлэй клубай гэшүүдэй дунда хабарай заншалта урилдаан үнгэргэгдэхэ юм.

× Мүнөөдэр «Труд» бүлгэмэй байшанһаа шэлэй завод хүрэтэр Радикальцевай шанда хүртэхын түлөө заншалта урилдаан болохоор хараалагдана. Урилдаан үдэрэй 12 часһаа эхилхэ юм.

× Аяншалга болон экскурсиин Улаан-Үдын бюрогой хүдэлмэрилэгшэд Эрхүү хотын манайда айлшаар ерэһэн хэдэн бүлэг аяншалагшадта, Мухар-Шэбэрэй районой «Эрдэм» совхозой хүдэлмэрилэгшэдые, Онохойн ГПТУ-гай һурагшадые этнографическа музейтэй, хотын түүхэтэ газарнуудтай танилсуулха юм. Улаан-Үдэ хотын предприятинуудай, эмхи зургаануудай бүлэг хүдэлмэрилэгшэд Братск, Эрхүү аяншалхаар мордобо. Тиихэдэ аяншалагшадай поезд мүн лэ Шэтэ ошохо юм. Шэтын түүхэтэ газарнуудтай танилсахаяа Улаан-Үдэһөө 200 ажалшад аян замдаа гараба.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Апрелиин 8-һаа 14 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 8

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». —мэдээсэлэй программа. 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Вот здесь мой дом» — концерт. 10.20—«Будильник». 10.50—Советскэ Союзда алба хэнэб». 11.50 — «Элүүр энхэ» —эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 12.35 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ программа. 13.05—«Совет газар дээрэ болоһон уулзалганууд». 13.20 — «Хүдөөгэй час». 14.20 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.50 — 15.05 — Забһарлалга. 15.05—«Что там, за поворотом?» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан фильм» (1—2 серинүүд). 17.15 — «Путевка в жизнь». ПТУ тухай дамжуулгануудай Бүхэсоюзна конкурсын дүнгүүд. 18.05—В. Маяковский. «Воскреси — своё дожить хочу»—телевизионно баримтата фильмын премьерэ. 19.05 — Уласхоорондын панорама. 19.50 — Мультфильм. 20.00 — Мүнөөдэр—Агаарые хамгаалгын сэрэгүүдэй үдэр. СССР-эй Обороной министрэй орлогшо, Агаарые хамгаалгын сэрэгүүдэй главнокомандалагша, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, авиациин Маршал А. И. Колдунов үгэ хэлэхэ. 20.15 — Агаарые хамгаалгын сэрэгүүдэй үдэртэ зорюулагдаһан концерт. 21.00 — «Аяншалагшадай клуб». 22.00 — «Время»—мэдээсэлэй программа. 22.35 — «Түби дэлхэй ба залуушуул». 23.10 — Мориной спортоор СССР-эй чемпионат. 23.40 — «Георгий Майборода» — фильм-концертын премьерэ. 00.35 — Шэнэ һонинууд.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—«Зарядкада зогсогты». 9.20—Туркмениин телевидени болон радиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 9.50 — «Наука ба техникэ» — киножурнал. 10.00 — «Ород хэлэн». 10.30 — «Здоровье большого города» — баримтата фильм. 11.00—ЦТ ба ВР-эй Ехэ симфоническа оркестрэй концерт. 12.00 — ... сказки». «Чи... фильм. 12.5... товарищ...» 13... тадай ажамид... «9-дэхи студи... градай телеви... диогой ород... стрэй концерт... корреспонденты... 17.15 — «Голуб... ханай фильм... 18.20—«Жостовск... — телеочерк. ... градай хабар... фестиваль. 20... лоор СССР-эй... «Гранитас» — ... шүүл. 20.30 — ... искусство» — ... нэй музей. ... нойрсогты, ба... двух собак» — ... 21.15—Үдэшын ... —«Время»—мэд... грамма. 22.35 ... га»—уран һайх...

ПОНЕДЕЛЬНИК, 9

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Н. Рыленков «Родом из детства». 10.25—«Онтохондо айлшаар». «Чиппоnино». 11.25 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 12.20—Шэнэ һонин. (12.25 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35—Баримтата фильм. 16.05 — «Эжын һургуули». 16.35 — «Эрдэм мэдэсэ — хүсэн» — эрдэм дэлгэрүүлгын журнал. 17.10 — Ород арадай инструментнүүдэй «Орловский сувенир» ансамблиин концерт. 17.30 — Советскэ Союзай хоёр дахин Герой СССР-эй летчик-космонавт В. А. Джанибековтэй һурагшад уулзаха.

Улаан-Үдэ. 18.15 — «Байгал» — нютагуудай һонин. 18.25 — Буряад хэлэнэй хэшээл. 18.55 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 19.15—«Экономикын талаар шэнжэлэл».

Москва. 19.30 — Мультфильм. 19.00 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Уран зураашад тухай хөөрөөнүүд». В. Перов. 20.25 — «Хүнүүд ба хэрэгүүд». 20.55 — «Ускорение» — 4 серитэй уран һайханай фильм. (1-дэхи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — «Урданай уянгата һайхан дуунууд». 23.15 — «Футболой шэнжэлэл». 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35. 10.35—Н. В. Гоголь. «Мертвые души». 8-дахи класс. 10.05 — «Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 11.05 — «АБВГдейка....» 11.35, 12,40 — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үеын уран зохёол. 10-дахи класс. 12.05 — «Ород хэлэн». 13.10 — Географи. 6-дахи класс. 13.40 — «Багшада —хүгжэмэй хэшээл». 2-дохи класс. 14.40 «Байгаали шэнж... класс. 15.00 — ... нинскэ библиот... Вс. Вишневск... хёолшо, комму... Шэнэ һонин.

Москва. 18.1... арадуудай уран... ди). 19.00 — Ба...

Улаан-Үдэ. 1... холнууд. 19.4... раан — арад... «Пропагандисты... киноочерк. 20.3... на уулзалгануу...

Москва. 21.0... нойрсогты, ба... —Уласхоорон... 22.00 — «Вре... «Территория» ... най фильм.

ВТОРНИК, 10

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Советскэ Союзай хоёр дахин Герой СССР-эй летчик-космонавт В. А. Джанибековтэй һурагшад уулзаха. 10.40 — «Ускорение» — 4 серитэй уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 11.45 — Баримтата фильм. 12.15 — Монголой уран һайханай коллективүүдэй концерт. 12.45—Шэнэ һонин. (12.50 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.30— Баримтата фильм. 16.00 — «Шинии ленинскэ библиотекэ». «Лев Толстой—ородой революциин толи мүн». 16.45 — «Арадай аялга дуунууд». 17.00 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ».

Улаан-Үдэ. 17.30 — «Байгал» — нютагуудай һонин. 17.40 — Буряадай комсомолой 60 жэлэй ойдо. «Комсомол — минии хуби заяан». 18.10 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 18.30 — «Саян» — хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга.

Москва. 19.15 — «Элүүр энхэ байха гээ һаа». Академик Н. М. Амосовтой уулзалга. 19.25 — Хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн. «Швециин кубок». СССР-эй ба Финляндиин суглуулагдамал команданууд. Швециһээ дамжуулагдаха. 20.50 — «Ускорение» — 4 серитэй уран һайханай фильм. (2-дохи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — Баримтата фильм. 23.25 — Концерт. 23.45 — «Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9.35,10.35 — Түүхэ. 5-дахи класс. 10.05, 14.10 — Француз хэлэн. 11.05 — ПТУ-гай һурагшадта. Гоё һайханиие сэлгожо һургаха. 11.40 — «Поэзи». В. Луговской. 12.20 — «Москва соогуур аяншалга. Ленинскэ проспект». 12.40 — «Шатарай һургуули». 13.10 — Астрономи. 10-дахи класс. 13.40 — Түүхэ. 9-дэхи класс. 14.40 — Эрдэм дэлгэрүүлгын ... «Звездочет» — ... 15.30 — «Сов... да В. И. Лени... 16.20 — Шэнэ...

Москва. 17.30 ... би — спорти... 18.30 — Барим...

Улаан-Үдэ. 1... холнууд. 19.25 ... нуудта «Одохо... мэр сараха тем... 20.15 — «Манай... най гэр». 20.45 ... ба техникэ».

Москва. 21.0... нойрсогты, ба... ди. — «Уран зура... 22.00 — «Вре... «Нежданный ... һайханай филь...

СРЕДА, 11

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Мультфильмнүүд. 10.30 — Дуу, хатарай «Русь» ансамблиин концерт. 10.50 — «Ускорение» — 4 серитэй уран һайханай фильм. (2-дохи сери). 11.55— «Аяншалагшадай клуб». 12.55 — Шэнэ һонин. (13.00 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.30— Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 15.45 — «Ород хэлэн». 16.15 — «Хүн — газарай эзэн». 17.15 — Уласхоорондын шэнжэлэл.

Улаан-Үдэ. 17.45 — «Байгал» — нютагуудай һонин. 17.55 — «Саян» —хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга. 18.35 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.00 — Концерт. 19.15 — «Элүүр энхэ байха гээ һаа». 19.25 — Хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн. «Швециин кубок». Швециин ба СССР-эй суглуулагдамал команданууд. Швециһээ дамжуулагдаха. 20.50 — «Ускорение» — 4 серитэй уран һайханай фильм 3-дахи сери. 22.00— «Время». 22.40—Останкинадахи концертын студида багшанарта зорюулагдаһан концерт. 00.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Географи. 7-дохи класс. 10.05 — 13.30 — Немец хэлэн. 11.05 — ПТУ-гай һурагшадта. Түүхэ. 12.05 — «Гэр бүлэ ба һургуули» 13.10 — «Байгаали шэнжэлэлгэ». 4-дэхи класс. 14.00 — Түүхэ. 9-дэхи класс. 14.30 — Н. Думбадзе. «Зохёолнуудайнь хуудаһануудаар». 15.30 — «Космический век». Страницы летописи» — 5-дахи фильм. 16.30 — Шэнэ...

Москва. 17.45 ... рэтэр ба тэрэ... һанай». 18.30 — ... ба ажабайдал...

Улаан-Үдэ. 1... холнууд. 19.20 ... агитаторнууд ... форматорнууд... тын студиин ... — Киноочерк.

Москва. 21.0... нойрсогты, ба... — Футболоор ... пионат. «Спарта... чи» — 2-дохи ... «Время». 22.40 — ... тились в пути» ... най фильм.

ЧЕТВЕРГ, 12.

КОСМОНАВТНУУДАЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.45 — Үглөөнэй гимнастика. 9.50 — Мультфильмнүүд. 10.20 — Ф. Шопенэй этюдүүд. 10.50 — «Ускорение» — 4 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери. 12.00 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 12.20 — Эстониин ССР-Гүрэнэй академическэ эрэшүүлэй хоорой хүбүүдэй хоор дуулаха. 12.40 — Шэнэ һонин. 15.15— Шэнэ һонин. 15.35 — Баримтата фильмүүд. 16.15 — Кутаиси хотын дуу, хатарай гүрэнэй ансамблиин концерт. 16.50— Н. Тихонов. «Үе саг ба харгы замууд». 17.30 — «Концертын залда — һурагшад».

Улаан-Үдэ. 18.15— «Байгал» —нютагуудай һонин. 18.25— «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар).

Москва. 18.45— «Олон түмэн ажалшадай ленинскэ университет».

Улаан-Үдэ. 19.15— «Байгал» —мэдээсэлэй программа. 19.35— Киноочерк. 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00 —«Хүн. Газар дэлхэй. Юртэмсэ». 20.55— «Ускорение»— 4 серитэй уран һайханай фильм. 4-дэхи сери. 22.00—«Время». 22.35— В. Панова. «Свадьба как свадьба». — зүжэг. 00.15 — «Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00 —Үглөөнэй гимнастика. 9.15— Баримтата фильм. 9.35, 10.45—Байгаали шэнжэлэлгэ. 4-дэхи класс. 9.55— Эрдэм-дэлгэрүүлгын фильм. 10.15, 13,45—Испан хэлэн. 11.05— ПТУ-гай һурагшадта. Л. Н. Толстой. «Дайн ба эб найрамдал». 11.40, 12.35 —Зоологи. 7-дохи класс. 12.05 —«Эжын һургуули». 13.00 — М. А. Шолохов. «Хүнэй хуби заяан». 14.15—«Совет уран зурагай искусств... рик. 15.05— «С... —уран һайханай ... —Шэнэ һонин.

Москва. 18.1... һургуули».

Улаан-Үдэ. ... холнууд. 18.55 ... Комаров»— кино...

Москва. 19.15 ... хэ байха гээ ... Мультфильм. ... лан нойрсогты, ... 21.15— Аман ... «Весняночка» ... церт. 21.35— ... ба залуушуул. ... мя». 22.35— «... стности»— ... фильм.

ПЯТНИЦА, 13.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40— Үглөөнэй гимнастика. 9.55— «Концертын залда — һурагшад». 10.40— «Ускорение»— 4 серитэй уран һайханай фильм. 4-дэхи сери. 11.45 —Баримтата фильм. 12.15 — Концерт. 12.45— Шэнэ һонин. 15.15— Шэнэ һонин. 15.35— Баримтата фильм. 16.30 — Харьковай «Серп и молот» заводой Соёлой ордонгой гитаристнуудай ансамблиин концерт. 17.00 — «Бултанда зорюулагдаһан стадион».

Улаан-Үдэ. 17.30— «Таксимодо»— Улаан-Үдын студиин киноочерк. 17.50— «Байгал» —нютагуудай һонин.

Москва. 18.00— Фронтын ханинарай уулзалга.

Улаан-Үдэ. 19.30— «Байгал» —мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45— «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00— «Талын галнууд». (буряадаар).

Москва. 20.35— «СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд хөөрэнэ». 20.50— Хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн. ЧССР-эй ба СССР-эй суглуулагдамал команданууд. Швециһээ дамжуулагдаха. 22.00—«Время». 22.30— Концерт. 00.15— «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00— Үглөөнэй гимнастика. 9.15— Эрдэм-дэлгэрүүлгын фильм. 9.35, 10.35—Географи. 8-дахи класс. 10.05, 13.30— Англи хэлэн. 11.05— ПТУ-гай һурагшадта. Юрэнхы биологи. 11.35, 12.40 — Түүхэ. 7-дохи класс. 12.05 —Эрдэм-дэлгэрүүлгын фильмүүд. 13.10—Байгаали шэнжэлэлгэ. 2-дохи класс. 14.00 — «Хуули мэдэхэ гүш?» 14.35— Эрдэм-дэлгэрүүлгын фильм. 14.55— А. П. Чехов. «Чайка». 15.40— «Хүдэлмэришэдэй ангиин зэргэнүүдтэ орохо зуураа». 16.25—Шэнэ һонин. 17.30 —«Эрдэмтэд— Москва шадарай агропромышленна комплексдо».

Улаан-Үдэ. 18.0... 18.40— Киноочерк... най бэшэгүүдээр...

Москва. 19.3... фильм.

Улаан-Үдэ. ... очерк.

Москва. 20.0... нов. «Земля, по... веку» — поэмэ.

Улаан-Үдэ. ... очерк.

Москва. 21.0... нойрсогты, ба... —«Зол жаргал... 22.00—«Время». ... уходят киты»— ... фильм. 24.00 — ... СССР-эй чемпи... —«Динамо» (К...

СУББОТО, 14.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40— Үглөөнэй гимнастика. 9.55— Баримтата фильм. 10.20 Концерт. 10.55— «Спортлотогой» 15-дахи тираж. 11.00 — «һайн эд бараа—элбэг ехээр». 11.30— Бүхэсоюзна конкурсын лауреат В. Щербаков балалайка дээрэ наадаха. 11.45 —«Уран зураашад тухай хөөрөөнүүд». Д. Моор. 12.05— И. Брамс. Хүгжэм. 12.45—Баримтата фильм. 13.15 — «СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд хөөрэнэ». 13.45— «һанана гүш, нүхэр?». 15.00— «Циркын аренэдэ». 15.20— «Гэр бүлэ ба һургуули». 15.55 —«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 16.10— Дуунай бүхэсоюзна конкурс. Алма-Атаһаа дамжуулагдаха. 16.50—«Поэзи». Александр Жаров. 17.20 —Мультфильм. 18.15— Политическэ шэнжэлэгшэ В. П. Бекетовэй хөөрөөн. 18.45 — «Ан амитадай аймагта». 19.45 —Баримтата фильм. 20.35— «Время». 22.35— СССР-эй арадай артист Ю. В. Силантьевай зохёол бүтээлнүүд тухай. 23.35— Эрдэм-дэлгэрүүлгын фильмүүд. 00.05— Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00— Үглөөнэй гимнастика. 9.15— «Элүүр энхэ байха гээ һаа». 9.30—«Үглөөнэй почто»— хүгжэмтэ дамжуулга. 10.00— Мультфильмнүүд. 10.35— «Аяншалагшадай клуб». 11.35— «Поэзи». Евгений Винокуров. 12.30— Свердловскын телестудиин программа. 13.30 —Баримтата фильм. 14.00—Концерт.

Улаан-Үдэ. 14.15— «Ахалагша классайхид»— телеклуб. 14.55— Буряад хэлэнэй хэшээл. 15.25 — Ю. Комов баян дээрэ наадаха.

Москва. 15.55— Баримтата фильм. 16.45 — Гандболоор СССР-эй чемпионат. Эрэшүүл. 17.15— «Всегда на ме... 18.30— «Элүүр ... 19.15— Искусст... градай хабар» ... валь. 20.45— ... дын шэнжэлэл, ... лан нойрсогты, ... 21.20— М. Шол... газар». 22.00— ... —«Кто поедет ... —уран һайханай ... —Концерт. 24.0... СССР-эй чемпи... до»— «Динамо» ... —Футболоор СС... онат. «Металлис...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат 2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-64-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, отдел объявлений —2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина Н-04453. Заказ № 82. Индекс 0...